

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura
pro sociální začleňování

Realizováno v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605.

Situační analýza Ostrava

Analýza sociálního vyloučení na území města

**Zpracoval: Výzkumný tým Agentury pro sociální
začleňování**

Červen 18

OSTRAVA!!!

Obsah

O výzkumu	3
Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování	7
Základní terminologie	8
Agentura pro sociální začleňování	8
Sociální vyloučení	8
Město Ostrava	10
Demografie města Ostravy	10
Spolupráce mezi statutárním městem Ostrava a Agenturou pro sociální začleňování.....	12
Sociální vyloučení v kontextu města Ostravy.....	13
Historický vývoj sociálního vyloučení na území města	13
Současná situace sociálního vyloučení.....	15
Analýza menších celků: Vybrané ulice na území města Ostravy	19
Analýza menších celků: Vybrané ulice rozdělené dle částí obce	21
Hlavní témata a zjištění terénního výzkumu.....	33
Konkrétní lokality	34
Cihelní, Jílová, Spodní a Vaškova	34
Přední Přívoz: Palackého a Božkova.....	35
Kolonie Bedřiška	36
Sídliště Dubina – Antonína Poledníka	37
Soiva – Hulvácká č.p. 8.....	37
Zárubek – Zárubecká, Šenovská.....	39
Vítkovice – Sirotcí, Erbenova, Nerudova, Tavičská, Zengrova.....	40
Přední a Zadní Hrušov – Pláničkova, Plechanovova, Olešní, Zemanská, Muglinovská, Riegrova, Verdiho.....	41
Červený Kříž	46
Bydlení	47
Nezaměstnanost	49
Bezpečnost	51
Sociální služby a zdraví.....	54
Emancipace Romů na území města Ostravy	57
Zadluženost.....	59
Zdroje informací	61
Seznam obrázků	62

Seznam grafů.....	63
Seznam tabulek.....	64
Použité zkratky.....	65

O výzkumu

Předkládaná situační analýza si dává za cíl zmapovat situaci sociálního vyloučení na území města Ostravy. Zaměřuje se na konkrétní vyloučené lokality a jejich parametry. Zároveň přibližuje jednotlivé vnější a vnitřní faktory, které vedou k vyloučení jednotlivých lokalit.

Výzkumná činnost probíhala metodou desk research a krátkodobými terénními výzkumy.

V rámci terénního výzkumu byly mapovány následující lokality a osloveni následující respondenti.

Mapované lokality

Moravská Ostrava a Přívoz – Přední a
Zadní Přívoz

Mariánské Hory a Hulváky – Bedřiška,
Červený kříž

Slezská Ostrava – Kunčičky, Přední a
Zadní Hrušov, Zárubek

Vítkovice

Ostrava-Jih – Dubina

Ubytovna Soiva

Institucionální respondenti

SPOLEČNĚ – JEKHEANE, o.p.s.

Diecézní Charita ostravsko-opavská
(DCHOO)

Magistrát města Ostravy – odbor
sociálních věcí a zdravotnictví

Bílý nosorožec, o.p.s.

Mapované oblasti

Navštívené lokality byly v úvodu definovány na základě doporučení institucionálních aktérů, tedy jejich znalosti terénu, míst působení jejich terénních služeb, koncentrace bytů, ve kterých poskytují sociální službu atd. Lokalitami nemáme na mysli homogenní oblast možnou označit celou jako sociálně vyloučenou, ale spíše oblast se zvýšeným výskytem projevů sociálního znevýhodnění a vyloučení – to může mít řadu podob: od strukturální nedostupnosti a fyzické izolovanosti až po vyšší koncentraci osob s nízkým sociálním statutem (nezaměstnaností, chudobou, vyšší koncentrací příjemců dávek státní sociální pomoci/hmotné nouze atd.).

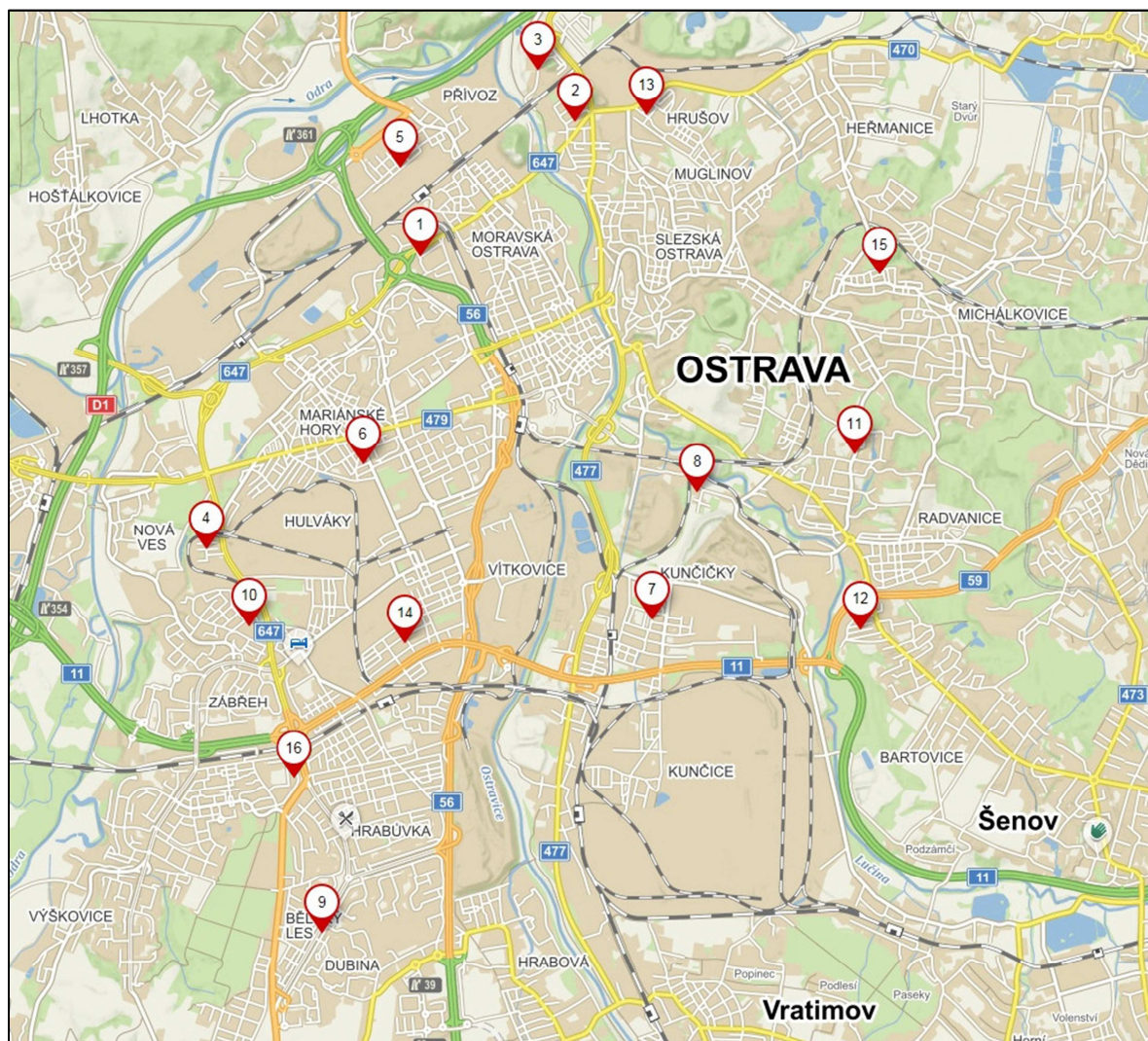
V daném formátu a časové dotaci pro terénní výzkum nebylo možné navštívit všechny lokality a výběr postupoval podle několika kritérií:

- 1) **geografická poloha v rámci Ostravy** – snažili jsme se zahrnout jak lokality situované v intravilánu města, které odpovídají i typem zástavby (vícepatrové

bytové domy), koncentrované vchody, stejně jako více periferně položené adresy, domkářské kolonie, nebo rozptýlené domy.

- 2) **vnímaný stav lokality** – na základě úvodních rozhovorů i později získaných informací jsme navštívili jak lokality vnímané jako stabilizované, tak ty, u kterých bylo především terénními pracovníky NNO vnímáno zhoršení/zlepšení stavu (primárně v termínech počtu/skladby obyvatel).
- 3) **charakter lokality** – usilovali jsme o zahrnutí co možná největší různorodosti lokalit co do historie lokalit, koncentrace tamních obyvatel, charakteru bydlení, nebo jejich pozici a interakci v rámci okolní zástavby.

Obrázek 1 Přehled adres se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení

1 – Jílová, Cihelní, Spodní, Vaškova	9 – Antonína Poledníka 263, Václava Košaře 125/4
2 - Pláničkova, Plechanovova, Olešní, Zemanská, Muglinovská	10 – Hulvácká č.p. 8 “Soiva”
3 - Riegrova, Pod Haldami, Verdiho	11 - Trnkovecká, Pátova, Hutní, Báňská
4 - Bedříšská, Jasinkova, Kordova	12 - Vardasova, Lipinská, Kopcovecká, Pod Kaplí, Na Hrázkách
5 - Palackého, Božkova	13 - Sodná, Žalmanova, Orlovská, Vývozní, Technická
6 - Cottonové, Hany Kvapilové, Bílá	14 - Sirotčí, Erbenova, Nerudova, Tavičská, Zengrova
7 - Vratimovská, Škrobálkova, Bořivojova, Střádalů, Holvekova, Lihovarská, Pstruží, Nadační, Výhradní	15 – Boháčova
8 - Zárubecká, Šenovská	16 – Plzeňská č.p. 6 „Areál“

Lokality zaznamenané na mapě pod čísly 11, 12, 13, 15 a 16 nebyly zahrnuty do terénního šetření jednak z praktických důvodů omezeného času a zároveň na základě selekce lokalit podle kritérií uvedených výše.

V každé lokalitě bylo realizováno cca 3 až 5 polostrukturovaných rozhovorů s náhodně oslovenými respondenty (např. na ulici, v bytech, v obchodě) kdy jediným kritériem bylo bydliště v dané lokalitě a ochota sdílet vlastní perspektivu na situaci v sousedství a jeho potenciální proměnu. Celkem bylo takto osloveno 45 respondentů – obyvatel lokalit a 11 institucionálních respondentů (zástupců NNO, města, městské policie). Základními otázky byly:

„Proměňuje se vaše sousedství v poslední době? A pokud ano, jak tuto proměnu vnímáte?“

„V čem spatřujete hlavní pozitiva/negativa změny?“

„Vnímáte pohyb lidí z/do sousedství? Máte představu odkud tito lidé jsou/kam se stěhují?“

Respondenti byli seznámeni se základními informacemi o výzkumu a jeho účelu a poskytli informovaný souhlas s dotazováním.

Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále jen ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, karty checklistů a indikátorů sociálního vyloučení, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací. Omezená časová dotace charakterizující toto mapování, dohromady s náročností místního prostředí, plynoucí mimo jiné ze značné rozsáhlosti území a velkého počtu osob ohrožených sociálním vyloučením, měla vliv na šíři, objem a nakonec i obecnou validitu dat, která se v rámci terénního mapování podařilo sesbírat. V každém případě je lze tedy považovat spíše za ilustraci dlouhodobě sledovaných procesů a trendů, které charakterizují místní podobu sociálního vyloučení, než za zobecnitelná a neutřesitelná fakta.

Pro zajištění validity dat výzkumníci v ASZ při své práci využívají tzv. metodu triangulace zdrojů, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ASZ je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ASZ tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (desk research), skupinové rozhovory (FG), příp. dotazníkové šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ASZ v momentě tzv. nasycení (saturace) dat. Nasycením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie. Z důvodů popsaných výše jsme tohoto momentu v rámci terénní fáze výzkumu nedosáhli – jakkoliv jsou uvedené výpovědi a pozorování platná, pro formulování obecně platných závěrů by bylo potřeba podstatně delší a strukturovanější terénní šetření.

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Kapitola popisuje některé základní termíny a konceptuální východiska užívaná na dalších stranách dokumentu.

Agentura pro sociální začleňování

- Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR a spadá do gesce ministra spravedlnosti. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení.
- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce České republiky, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či

rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL) nebo o oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (OZKSV). V dokumentu jsou záměrně užívány oba pojmy, a to především z důvodů jejich použití v původních zdrojích, na které se tento text odkazuje. Pakliže autoři, kteří jsou zde citováni, užívají ve své práci pojem sociálně vyloučené lokalita, tak i zde se v kontextu jejich práce tento termín objevuje. Rozdíl mezi pojmy sociálně vyloučená lokalita a oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení se odehrává především v konceptuální rovině. Původně homogenní charakter sociálně vyloučených lokalit se během let mění ve více neohraničenou, heterogenní a nespojitou oblast, kde nežijí pouze sociálně vyloučení podle např. etnického klíče, kde však ale stále dochází ke kumulaci negativních socio-ekonomických a dalších faktorů. Pro tyto oblasti používáme termín oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení.

Tyto lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Město Ostrava

Statutární město Ostrava se nachází v severovýchodní části Česka při hranicích s Polskem (cca 10 km) a Slovenskem (cca 50 km). Město se rozkládá na 214 km² a k 31. 12. 2017 mělo celkem 290 450 obyvatel.¹ Dnešní podoba města je výsledkem postupného připojování okolních obcí k Moravské Ostravě především v průběhu 20. století.

Objevení uhlí na území Ostravy vedlo k velkému rozšiřování města a tvorbě aglomerace. Rozvoj přinesl nová průmyslová odvětví, která se stala nedílnou součástí regionu – bylo jimi především hutnictví, těžké strojírenství a energetický průmysl. S průmyslovým rozvojem, zejména po roce 1945, došlo k výstavbám velkých dělnických kolonií a sídlišť.

V roce 1945 ve městě vznikla Vysoká škola báňská a po roce 1989 došlo k založení Ostravské univerzity.

Útlum a následná restrukturalizace těžebního průmyslu, které v regionu proběhly v průběhu 90. let, měly značné sociální dopady nejen v Ostravě, ale i v celém regionu. Strukturální změny byly doprovázeny zvýšenou nezaměstnaností a vytvořením rozsáhlých brownfields.

Ostrava je v současné době správním i kulturním centrem regionu a metropolí Moravskoslezského kraje.

Demografie města Ostravy

K pochopení transformací jednotlivých lokalit je důležité porozumět i změnám v celkové demografii města.

Tabulka níže popisuje změny v počtu obyvatel na území města Ostravy. Z důvodu zjednodušení byl v celé podkapitole použit pětiletý časový úsek, respektive k nejaktuálnějším uceleným datům za rok 2017 byly doplněny ještě čtyři předcházející roky.

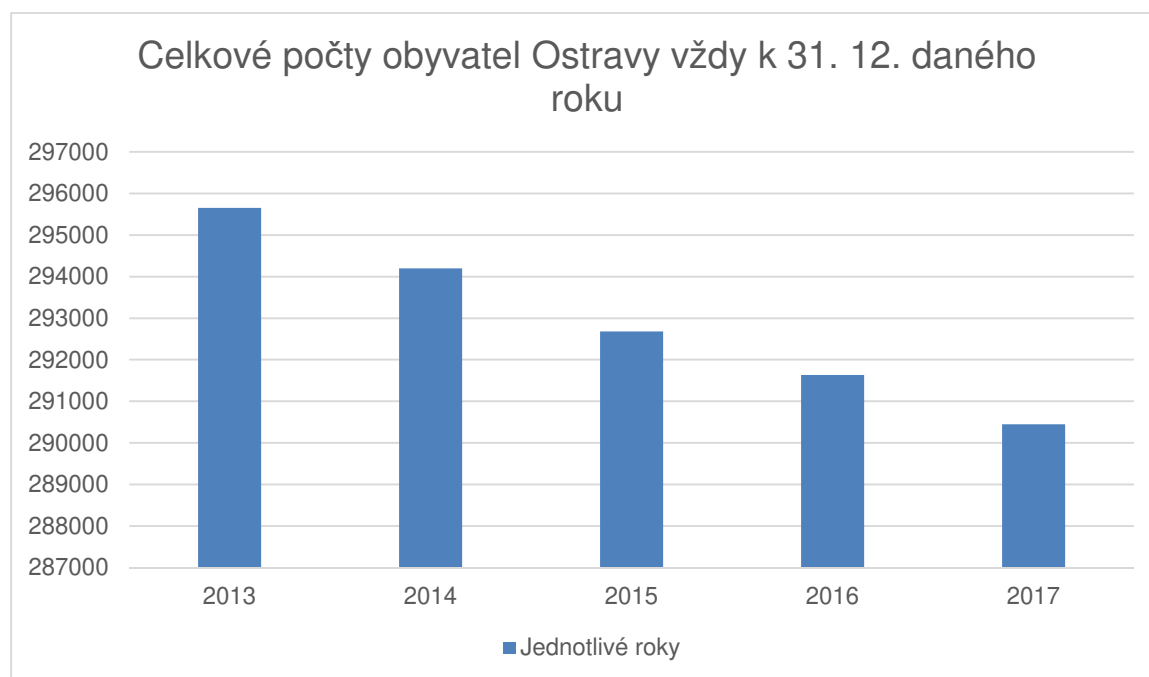
Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel na území města Ostravy (zdroj: ČSÚ)

	Stav k 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav k 31.12.
2013	297 421	2 951	3 315	4 122	5 526	-364	-1 404	-1 768	295 653
2014	295 653	2 957	3 313	4 388	5 485	-356	-1 097	-1 453	294 200
2015	294 200	3 004	3 488	4 562	5 597	-484	-1 035	-1 519	292 681
2016	292 681	3 019	3 374	4 966	5 658	-355	-692	-1 047	291 634
2017	291 634	2 970	3 491	4 803	5 466	-521	-663	-1 184	290 450

¹ https://www.czso.cz/csu/xt/mesta_a_obce

Následující graf ukazuje zásadní změny v celkovém počtu obyvatel Ostravy mezi lety 2013 až 2017.

Graf 1 Celkové počty obyvatel Ostravy mezi lety 2013 až 2017 (zdroj: ČSÚ)

Graf vykazuje pozvolný úbytek obyvatelstva, který se vyznačuje podobnými hodnotami v jednotlivých letech. Zatímco v roce 2013 žilo ve městě celkem 295 653 obyvatel, o čtyři roky později v roce 2017 se celkový počet změnil na 290 450. Úbytek ve sledovaném období tak činil 5203 obyvatel. Průměrný věk se ve stejném časovém období prodloužil z 41,8 na 42,6 v roce 2017:

Následující tabulka rozděluje obyvatelstvo Ostravy do třech základních demografických skupin a porovnává jejich vývoj mezi léty 2013 až 2017.^{2,3}

- Předproduktivní složka obyvatelstva, 0-14 let
- produktivní složka obyvatelstva, 15-64 let
- postproduktivní složka obyvatelstva, 65 a více let

Tabulka 2 Vývoj počtu obyvatel města Ostravy ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ)

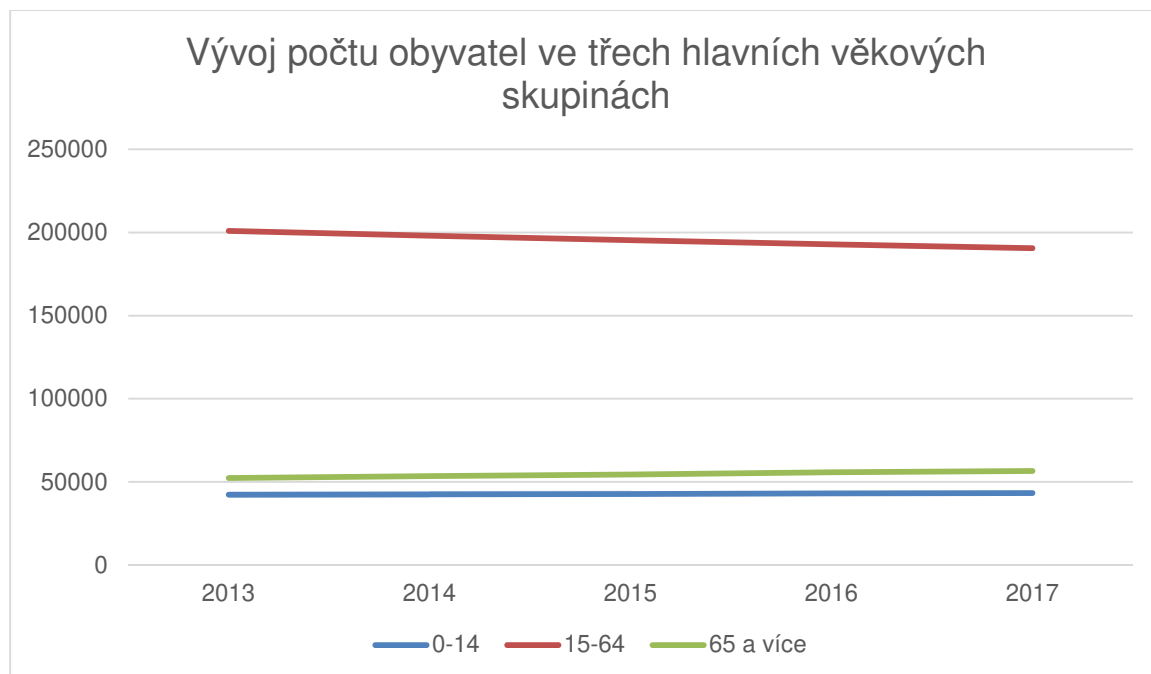
	2013	2014	2015	2016	2017	
Počet obyvatel (celkem)	295653	294200	292681	291634	290 450	
Počty obyvatel dle věkových kategorií	0-14	42370	42562	42738	43077	43317
	15-64	200860	198130	195429	192815	190484
	65 a více	52423	53508	54514	55742	56649
Průměrný věk za celkový počet obyvatel	41,8	42,1	42,2	42,4	42,6	

² <https://www.czso.cz/csu/xt/vekove-slozeni-obyvatelstva-v-obcich-moravskoslezskeho-kraje>

³ Data se vztahují vždy k 31. 12. daného roku.

Interpretace tabulky se nachází pod následujícím grafem, který znázorňuje data o vývoji obyvatelstva ve třech hlavních demografických skupinách.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel ve třech hlavních věkových kategoriích (zdroj: ČSÚ)

Obyvatelstvo města Ostravy ve věku mezi 0 až 14 lety ve sledovaném období mírně rostlo. Kategorie obyvatelstva ve věku 65 let a více také rostla. U hlavní věkové kategorie 15 až 64 je vidět úbytek, který v mezidobí 2013 až 2017 činil téměř 10 376 osob. Přírůstek osob za stejné období ve věkové kategorii 0 až 14 let činil 947 osob, zatímco přírůstek v kategorii 65 a více činil 4 226.

Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017 vypracovaná Krajským úřadem MSK uvádí kvalifikované odhady, podle kterých na území města Ostravy žije okolo 20 000 Romů. Analýza vypracovaná jako příloha SPSZ na roky 2015 až 2018 odhadovala počet Romů v Ostravě na 30 000 osob. Ze zřejmých důvodů nelze uvést přesnější čísla, a rovněž nelze ani tyto odhady považovat z mnoha důvodů za zcela relevantní.

Z výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 vyplývá, že se k romské národnosti v Ostravě přihlásilo celkem 283 osob.

Spolupráce mezi statutárním městem Ostrava a Agenturou pro sociální začleňování

K oficiálnímu zahájení spolupráce mezi Agenturou pro sociální začleňování a statutárním městem Ostrava došlo 1. 7. 2014. Po přípravném období a po obecních volbách bylo 28. 1. 2015 Zastupitelstvem města Ostravy definitivně schváleno Memorandum o spolupráci. Memorandum vymezuje oblasti a formy spolupráce, vytyčuje základní úkoly.

Sociální vyloučení v kontextu města Ostravy

Tato kapitola krátce popisuje vývoj sociálního vyloučení v Ostravě a mapuje současný stav sociálně vyloučených lokalit.

Historický vývoj sociálního vyloučení na území města

Tato podkapitola chronologicky popisuje vývoj některých základních údajů, které usnadňují pochopení vývoje sociálního vyloučení na území města Ostravy v posledních letech.

Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 – 2018 ve své příloze 1 přináší historický exkurz do situace sociálního vyloučení ve městě. Vychází z dokumentů vytvořených na státní, krajské i lokální úrovni. Zmíněný SPSZ uvádí na území města Ostravy v roce 2006 celkem 9 sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených lokalit a jednu ubytovnu.

Dle výzkumu Analýza a řešení problematiky ubytoven na území statutárního města Ostravy v krátkodobém a dlouhodobé horizontu z roku 2013 se na ubytovnách na území statutárního města Ostrava ve stejném roce nacházelo celkem 8 212 lůžek. Nejvíce ubytoven a hotelových domů bylo dle analýzy situováno v městském obvodu Ostrava-Jih (12 ubytoven a v nich cca 4 600 lůžek), s odstupem následovala Moravská Ostrava a Přívoz (7 ubytoven s 1 270 lůžky). Nejnižšími počty lůžek na ubytovnách disponovaly městské obvody Poruba (2 ubytovny a celkem 50 lůžek), Martinov a Svinov (v obou obvodech po jedné ubytovně s cca 100 a 70 lůžky). Průměrná obsazenost ubytoven byla 70 %, avšak mezi jednotlivými ubytovnami panovaly v době výzkumu velké rozdíly. Ty se pohybovaly od 50 % naplněnosti až po téměř dvojnásobné překročení ubytovacích kapacit.

Stav k začátku roku 2015, který popisuje již zmíněný Strategický plán, byl celkem 15 lokalit, v nichž žilo cca 6150 obyvatel. Převážně se jednalo o celé ulice, v kterých se nacházelo od 80 až do 1000 osob. V některých lokalitách se dlouhodobě neinvestovalo do nemovitostí a jejich technický stav se neustále zhoršoval.

Součtem obsazených míst na ubytovnách v roce 2013 (cca 5800) a počtem osob v OZKSV v roce 2015 (cca 6150) docházíme k závěru, že na začátku roku 2015 mohlo v Ostravě žít cca 12 000 osob ve vyloučených lokalitách nebo na ubytovnách.

Velké množství lidí potýkajících se s podobnými problémy jako obyvatelé sociálně vyloučených lokalit se nacházelo i mimo jasněji vymezená místa. Tuto obtížně identifikovatelnou a pojmenovatelnou skupinu lidí se pomocí doplatku na bydlení pokusila vymezit analytická část SPSZ na roky 2015 až 2018.⁴ Na základě počtu příjemců doplatku na bydlení a z něho odvozeného expertního odhadu počtu lidí, na něž má tato dávka pozitivní dopad (dávka neovlivňuje jen jedince, ale celé domácnosti), došli výzkumníci k počtu cca 30 – 35 000 lidí. Odhad tak odkazuje k počtu cca 18 – 23 000 lidí žijících mimo lokality, avšak v přímém ohrožení sociálním vyloučením.

---

⁴ Zmíněná skupina obyvatel je bezprostředně ohrožena ztrátou bydlení a potřeba zmíněné sociální dávky je do značné míry nezbytná k udržení jejich bydlení.

Podobně zranitelnou skupinou obyvatel jako příjemci doplatku na bydlení jsou i příjemci příspěvku na bydlení. Těch bylo, dle analytické části SPSZ na roky 2015 až 2018, v Ostravě na začátku roku 2015 celkem 18 497. Podobně jako v předchozím případě, ani zde se nejedná pouze o jednotlivce, ale i o vícečetné domácnosti.

Skupinou ohroženou vícero riziky a tvořící velkou část obyvatelstva sociálně vyloučených lokalit a ubytoven, jsou Romové. Dle analýzy vypracované spolu se Strategickým plánem sociálního začleňování v roce 2015 se v Ostravě nacházelo zhruba 30 000 Romů. Z toho počtu právě až 10 000 Romů žilo v lokalitách a na ubytovnách. Dalších zhruba 20 000 žilo v kvalitativně lepším bydlení, ale jejich celková sociální situace nemusela být vždy zásadně rozdílná.

V roce 2017 bylo podle dokumentu „Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy“ (str. 15) na území Ostravy evidováno celkem 42 ubytovacích zařízení se schváleným provozním řádem a kapacitou 7 241 lůžek (data ÚP, stav k červnu 2017).⁵ Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 uvádí, že na území města Ostravy se v SVL nachází zhruba 12 420 až 12 960 Romů. Konkrétní počty zpráva uvádí v tabulce na str. 5, viz níže její kopie. U obvodů, kde není vyplněno číslo v buňce, nebyla zjištěna SVL, ale Romové v nich, dle terénních pracovníků dodávajících data, žijí.

Tabulka 3 Počty sociálně vyloučených Romů v jednotlivých městských obvodech (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)

Obvod obce s rozšířenou působností	Kvalifikovaný odhad počtu Romů	Z toho odhad podílu sociálně vyloučených Romů
Mariánské Hory a Hulváky		370 osob
Moravská Ostrava a Přívoz		1700 – 1900 osob
Ostrava-Jih		
Poruba		1200 osob
Radvanice a Bartovice		250 – 280 osob
Slezská Ostrava		2090 – 2110 osob
Vítkovice		600 – 620 osob
Michálkovice		
Svinov		
Celkem		6210 – 6480 osob

Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 neuvádí žádné významné změny v počtu sociálně vyloučených Romů, ani jejich rozmístění. Pouze uvádí pokračující migraci romských rodin ze zahraničí (Anglie, Kanada, Slovenská republika, Německo, Holandsko) a z jiných měst v České republice (Bohumín, Vsetín, Ústí nad Labem, Chomutov, Přerov, Most).

⁵ Více o ubytovnách na území města se nachází v kapitole Bydlení.

Současná situace sociálního vyloučení

Tato podkapitola si dává za cíl zmapování současného stavu sociálního vyloučení ve městě Ostrava. Zjištěním, která analýza uvádí, předcházela rozsáhlejší výzkumná činnost a součinnost dalších institucí státní správy.

Kvůli částečné nejednoznačnosti definice sociálního vyloučení, jejímu rozlišnému vnímání jednotlivými aktéry a dynamickému vývoji, který je často sociálně vyloučeným lokalitám vlastní, je nutné brát v úvahu, že situace v Ostravě již nemusí plně korespondovat se stavem níže uvedeným. Předkládané závěry nemají ambice být komplexním shrnutím situace sociálního vyloučení v Ostravě, ale spíše předkládají nové poznatky o aktuálních trendech a vodítka k další úzeji vymezené výzkumné činnosti.

Zjištění, která studie přináší, byla tvořena kombinací několika metodologií, tzv. triangulací. Kromě metodologické triangulace se analýza opírá rovněž o kombinaci datových zdrojů.⁶

- Kvalitativní data vytvořená během terénního výzkumu výzkumníky ASZ
- Anonymizovaná data ÚP o počtu uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2015 až 2017 podle vybraných ulic v Ostravě
- Anonymizovaná data o počtu příjemců příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení za vybrané měsíce nároku z let 2015 až 2017 podle vybraných ulic v Ostravě
- Dokument „Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy“ z roku 2017, který mapuje schválené ubytovny na území města, a zároveň podává přehled o vyplacených příspěvcích na bydlení v okrese Ostrava-město

Z dostupných dat ÚP vyplývá, že počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v roce 2017 činil na území ORP Ostrava celkem 191 249 v celkové hodnotě 754 764 000 Kč. Počet jednotlivých dávek a výdajů blíže rozepisuje následující tabulka.

Tabulka 4 Počty vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a spojené finanční výdaje (zdroj: ÚP)

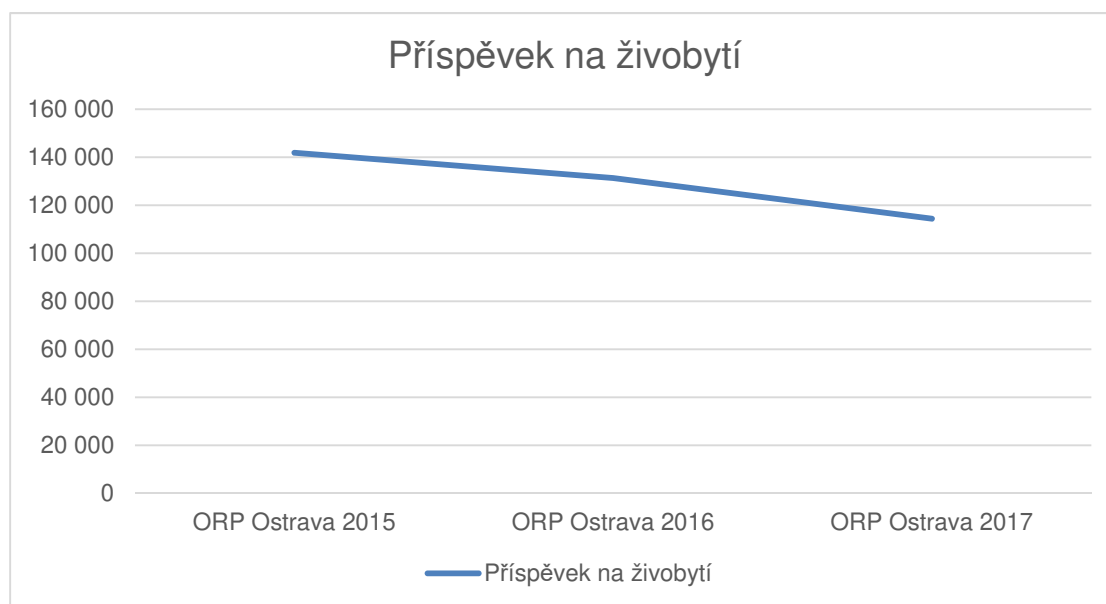
	Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v roce 2017			Výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi v roce 2017 (v tis. Kč; bez vlivu doplatků, přeplatků a vratek)		
	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Mimoř. ok. pomoc	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Mimoř. ok. pomoc
ORP Ostrava 2015	141 805	92 286	2 916	587 824	352 804	6 971
ORP Ostrava 2016	131 279	87 369	2 185	547 119	336 647	4 651
ORP Ostrava 2017	114 456	75 261	1 532	462 991	288 768	3 004
Rozdíl mezi počátečním a konečným stavem v %	Úbytek 19,29 %	Úbytek 18,45 %	Úbytek 47,46 %	Úbytek 21,24 %	Úbytek 18,15 %	Úbytek 56,91 %

⁶ K bližšímu zkoumání dynamik sociálního vyloučení na území města Ostravy by se v budoucnu mohl využít výzkum „Lokality rezidenční segregace z hlediska vhodnosti pořízení sociálního bydlení“, který byl vytvořen v rámci projektu „Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend“. Tento výzkum používá Metodiku identifikace lokalit rezidenční segregace, která je komplexnější a, na rozdíl od dat použitých v tomto dokumentu, pokrývá celé město.

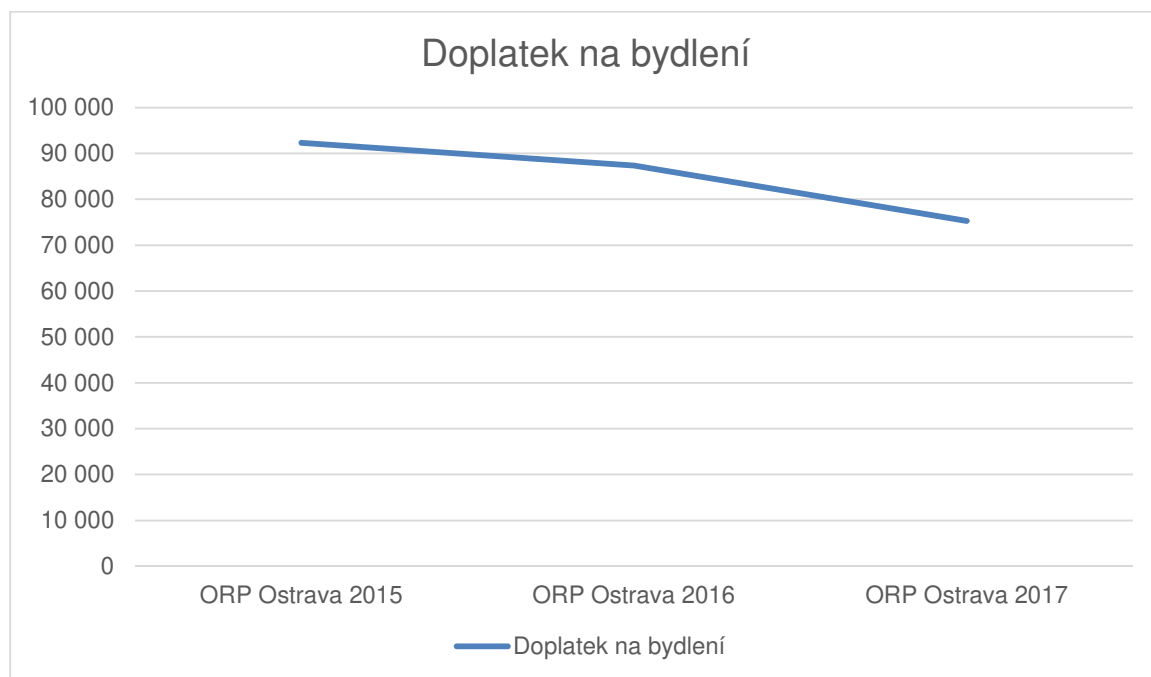
Tabulka indikuje razantní poklesy všech vyplacených dávek. Bližší interpretace vývoje v jednotlivých počtech vyplacených dávek se nachází pod jednotlivými grafy konkrétních dávek. Obecně lze říci, že za poklesem se může nacházet komplex příčin, například stabilní úbytek všech obyvatel města, přesun sociálně vyloučených/příjemců hmotné nouze do jiných měst v České republice nebo zahraničí, ekonomická konjunktura a v neposlední řadě i úspěchy spolupráce ASZ se statutárním městem Ostrava na řešení sociálního vyloučení.

Graf 3 Počty vyplacených příspěvků na živobytí na území města Ostravy (zdroj: ÚP)

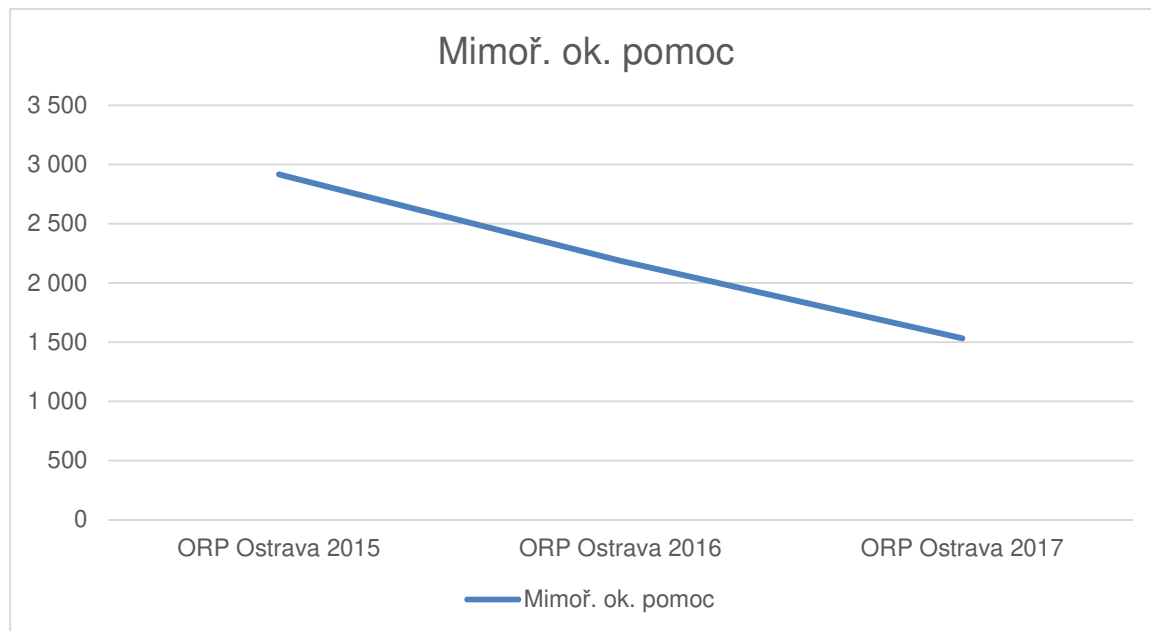
Jak ukazuje graf výše, počet vyplacených příspěvků na živobytí zaznamenal výrazný pokles jak mezi lety 2015 a 2016, tak i mezi lety 2016 a 2017. V prvním případě se jednalo o pokles 10 526 dávek, v druhém případě bylo vyplaceno dokonce o 16 823 dávek méně. V roce 2017 ÚP vyplatil o 27 349 příspěvků na živobytí méně než v roce 2015.

Graf 4 Vývoj počtů vyplacených doplatků na bydlení na území města Ostravy (zdroj: ÚP)

Podobné trendy jako v případě příspěvku na živobytí nastaly i u doplatku na bydlení. Mezi lety 2015 a 2016 došlo ke snížení o 4 917 výplat a mezi lety 2016 a 2017 dokonce o 12 108.

Graf 5 Vývoj výplaty dávek mimořádné okamžité pomoci na území města Ostravy (zdroj: ÚP)

Úbytek výplat zaznamenala i mimořádná okamžitá pomoc. V roce 2016 bylo vyplaceno o 731 dávek méně než v roce předchozím. Podobný trend trval i s následujícím obdobím, kdy v roce 2017 bylo vyplaceno o 653 dávek mimořádné okamžité pomoci méně než v roce 2016. Mezi rokem 2015 a 2016 tak na území města Ostravy došlo k téměř 50 % snížení výplat této sociální dávky.

Snížení počtu výplat dávek hmotné nouze na území města Ostravy lze interpretovat různými způsoby. Může se jednat o důsledek ekonomické konjunktury, která probíhala v popisovaném časovém období a trvá i v roce 2018, v době sepisování analýzy. Rovněž lze hovořit o úspěšných strategiích sociálního začleňování v posledních letech.

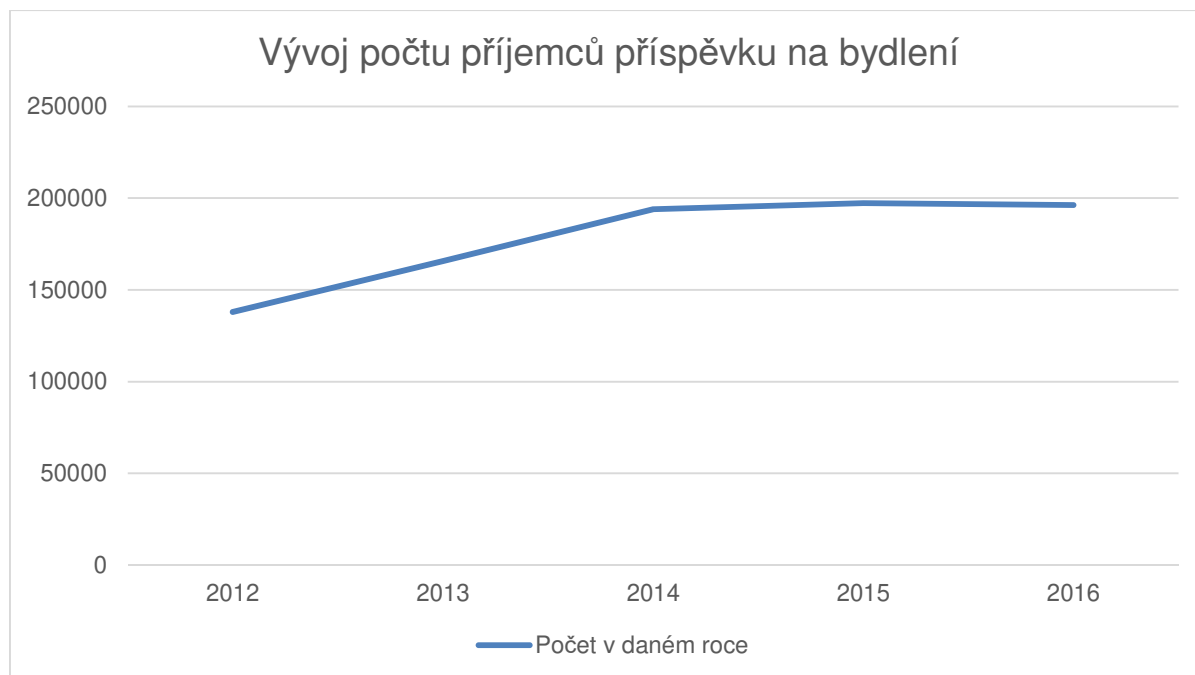
Veřejně dostupný dokument „Koncepte sociálního bydlení statutárního města Ostravy“ z roku 2017 podává na straně 34 přehled o vyplacených příspěvcích na bydlení v okrese Ostrava-město. Tabulka níže ukazuje vývoj počtu příjemců příspěvku na bydlení v letech 2012 až 2016 a vývoj souvisejících finančních prostředků.

Tabulka 5 Vývoj počtu vyplacených příspěvků na bydlení (zdroj: Koncepte sociálního bydlení statutárního města Ostravy)

Rok	Počet příjemců v daném roce	Průměrný počet příjemců za 1 měsíc	Finanční objem za celý rok v Kč	Finanční objem v průměru za 1 měsíc v Kč
2012	137 971	11 498	419 714 987	34 976 249
2013	165 734	13 811	538 138 688	44 844 891
2014	193 953	16 163	664 166 426	55 347 202
2015	197 216	16 435	712 938 143	59 411 512
2016	196 268	16 356	733 942 201	61 161 850
Rozdíl mezi počátečním a konečným stavem v %	Nárůst 42,25 %		Nárůst 74,87 %	

Tabulka výše indikuje zásadní nárůst příjemců příspěvku na bydlení v letech 2012 až 2016. Finanční objem se ve sledovaném období zvýšil o 314 227 214 Kč (v měsíčním průměru došlo ke zvýšení o 26 185 601 Kč) a počet příjemců stoupl o téměř 58 297 domácností (měsíční průměr se zvýšil na 4 858).

Graf 6 Vývoj počtu příjemců příspěvku na bydlení na území města Ostravy (zdroj: Koncepte sociálního bydlení statutárního města Ostravy)

Graf vykazuje zásadní zvýšení počtu příjemců příspěvku na bydlení především na počátku sledovaného období, následovala stagnace.

Zvýšení počtu příjemců příspěvku na bydlení je v kontrastu k výše popsanému úbytku vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a ukazuje zranitelnost domácností ve vztahu k bydlení a jeho udržení. Jak připomíná zmíněná Koncepte sociálního bydlení (str. 34), náklady na bydlení představují pro rozpočet domácnosti tak vysoký výdaj, že pro jeho hrazení je třeba finanční podpory za strany státu. Oba druhy sociálních dávek, tedy dávky pomoci v hmotné nouzi a příspěvek na bydlení, se od sebe zásadně liší. Rozdíl není pouze ve způsobu výplaty, ale i v cílových skupinách, které dávky pokrývají. Lze se domnívat, že za zvýšením počtu příjemců příspěvku na bydlení může být celá řada příčin, například restrukturalizace průmyslu, deregulace nájemného v bytech aj.

Analýza menších celků: Vybrané ulice na území města Ostravy

Předcházející data popisovala především makro úroveň, tedy situaci v oblasti dávek hmotné nouze na celém území města Ostravy. Lze předpokládat, že vyšší koncentrace uchazečů o zaměstnání, příjemců příspěvku na živobytí a příjemců doplatku na bydlení zpravidla vede i k vyšší koncentrací jevů podílejících se na sociálním vyloučení.⁷ K pochopení dílčích sociálních procesů v konkrétních sociálně vyloučených lokalitách nebo v lokalitách se zvýšeným rizikem sociálního vyloučení proto pomohou i data na úrovni ulic s počty příjemců příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení za vybrané měsíce nároku z let 2015 až 2017 a počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v letech 2015 až 2017. Tato data byla z ÚP dodána v anonymizovaném formátu, kde byl k jednotlivým ulicím doplněn počet příjemců a počet uchazečů. Počty v ulicích, kde byl počet příjemců nebo uchazečů nižší nebo rovný 5,

⁷ Viz kapitola Základní terminologie v úvodu dokumentu.

byly v datových sadách kvůli anonymizaci vyjádřeny jako „1 až 5“. Kvůli jednodušší práci s daty byly tyto počty převedeny na hodnotu 2,5 a v konečných součtech zaokrouhlovány na celá čísla směrem nahoru.

Konkrétní ulice byly pečlivě vybrány výzkumníky a lokálními konzultanty ASZ.⁸ Jednalo se o ulice, které byly odborníky považovány za oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení⁹.

- Přívoz - Jílová, Cihelní, Spodní, Vaškova, Palackého, Božkova
- Mariánské Hory a Hulváky - Bedřišská, Jasinkova, Kordova, Cottonové, Hany Kvapilové, Bílá
- Radvanice a Bartovice - Trnkovecká, Pátova, Hutní, Báňská
- Lipina - Vardasova, Lipinská, Kopcovecká, Pod Kaplí, Na Hrázkách
- Michálkovic - Boháčova
- Horní a Dolní Liščina - Sodná, Žalmanova, Orlovská, Vývozní, Technická
- Kunčičky - Vratimovská, Škrobálkova, Bořivojova, Strádalů, Holvekova, Lihovarská, Pstruží, Nadační, Výhradní
- Hrušov - Pláničkova, Plechanovova, Olešní, Zemanská, (Muglinovská), Riegrova, Pod Haldami, Verdiho
- Zárubek - Zárubeká, Šenovská
- Vítkovice - Siroťčí, Erbenova, Nerudova, Tavičská, Zengrova
- Dubina - Antonína Poledníka, Václava Košaře

Ubytovny

- Plzeňská 6 - ubytovna Areál
- Hulvácká 8 – ubytovna Soiva

Následující tabulka popisuje vývoj počtu příjemců příspěvků na živobytí a doplatků na bydlení v 55 vybraných ulicích na území města Ostravy v letech 2015 až 2017.

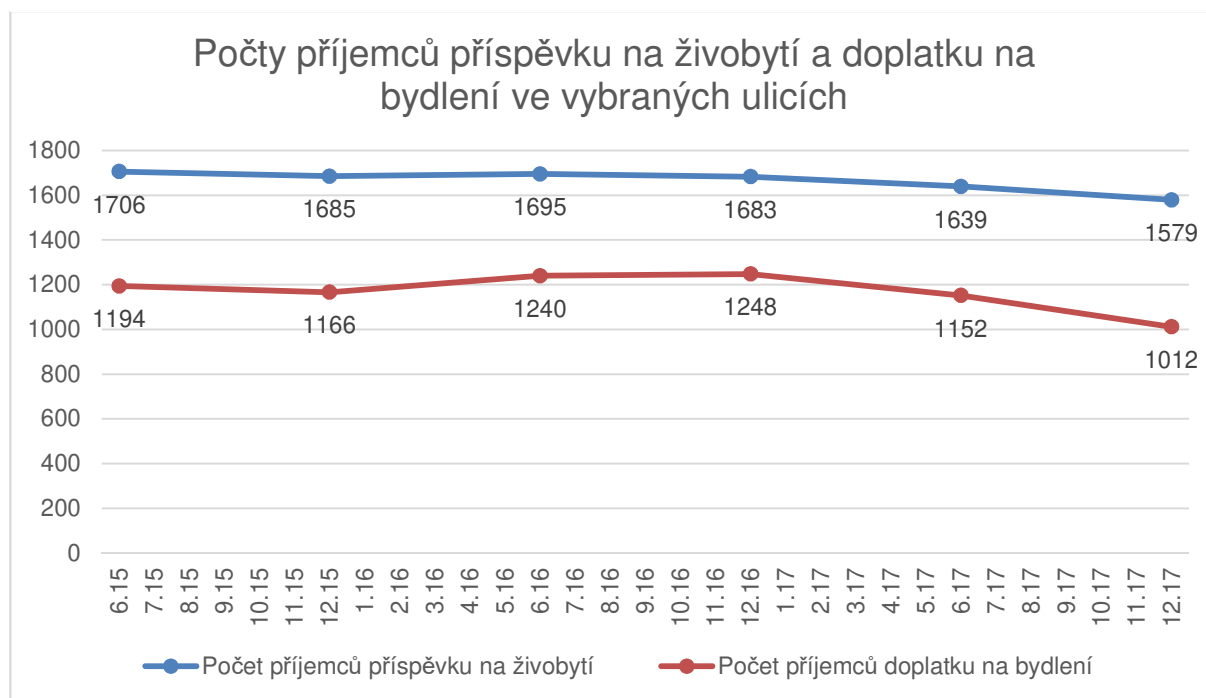
Tabulka 6 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí a příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích (zdroj: ÚP)

	Období					
	6/2015	12/2015	6/2016	12/2016	6/2017	12/2017
Počet příjemců příspěvku na živobytí	1706	1685	1695	1683	1639	1579
Počet příjemců doplatku na bydlení	1194	1166	1240	1248	1152	1012

⁸ Celkem se jednalo o 55 ulic na území města Ostravy. Kvůli právním předpisům o ochraně soukromí nebylo možné vygenerovat data na úrovni čísel popisných.

⁹ Z praktických důvodů zachování anonymity respondentů a poskytnutí dat ÚP na úrovni ulic pracujeme s celými ulicemi, neznamená to však, že by se aspekty sociálního vyloučení vždy musely týkat celé ulice/všech domů či vchodů. Některé lokality jsou skutečně více homogenní a zahrnují celé ulice, jinde se kumulace problémů, chudoby a vyloučení může týkat pouze konkrétního vchodu, nebo domu.

Graf 7 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí a příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích (zdroj: ÚP)

V tabulce a grafu výše lze vidět, že vybrané ulice na území OZKSV dohromady vykazují podobné trendy jako výše popsaná data za celou Ostravu. Počty příjemců příspěvku na živobytí vykazují jednak úbytek, a jednak také stagnaci především ve střední části sledovaného období. Podobné trendy vykazují i čísla o příjemcích doplatku na bydlení.

Dalšími dostupnými daty, která bylo možno vygenerovat na úrovni ulic, jsou počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP. Ta byla dodána v podobném formátu, jako data o příjemcích hmotné nouze popsaná výše. Počty v ulicích, kde byl počet uchazečů nižší nebo rovný 5, byly kvůli anonymizaci vyjádřeny jako „1 až 5“. Kvůli jednodušší práci s daty byly tyto počty převedeny na hodnotu 2,5 a dále zaokrouhlovány na celá čísla směrem nahoru. Jedná se tedy o totožnou metodiku jako u datových sad výše.

Následující tabulka udává počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP na 55 vybraných ulicích na území města Ostravy v letech 2015 až 2017.

Tabulka 7 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na vybraných ulicích (zdroj: ÚP)

	2015	2016	2017
Počet uchazečů o zaměstnání	568	475	485

Mezi lety 2015 a 2016 došlo ke snížení celkového počtu uchazečů o zaměstnání ve vytipovaných lokalitách o 81 osob. S rokem 2017 přišel nárůst uchazečů, který lze v kontextu předchozích let považovat spíše za stagnaci.

Analýza menších celků: Vybrané ulice rozdělené dle částí obce

Analýza menších celků pokračuje na úrovni vybraných ulic rozříděných dle jednotlivých částí obce. Metodologický limit, který byl dán právními předpisy neumožňujícími poskytovat data o

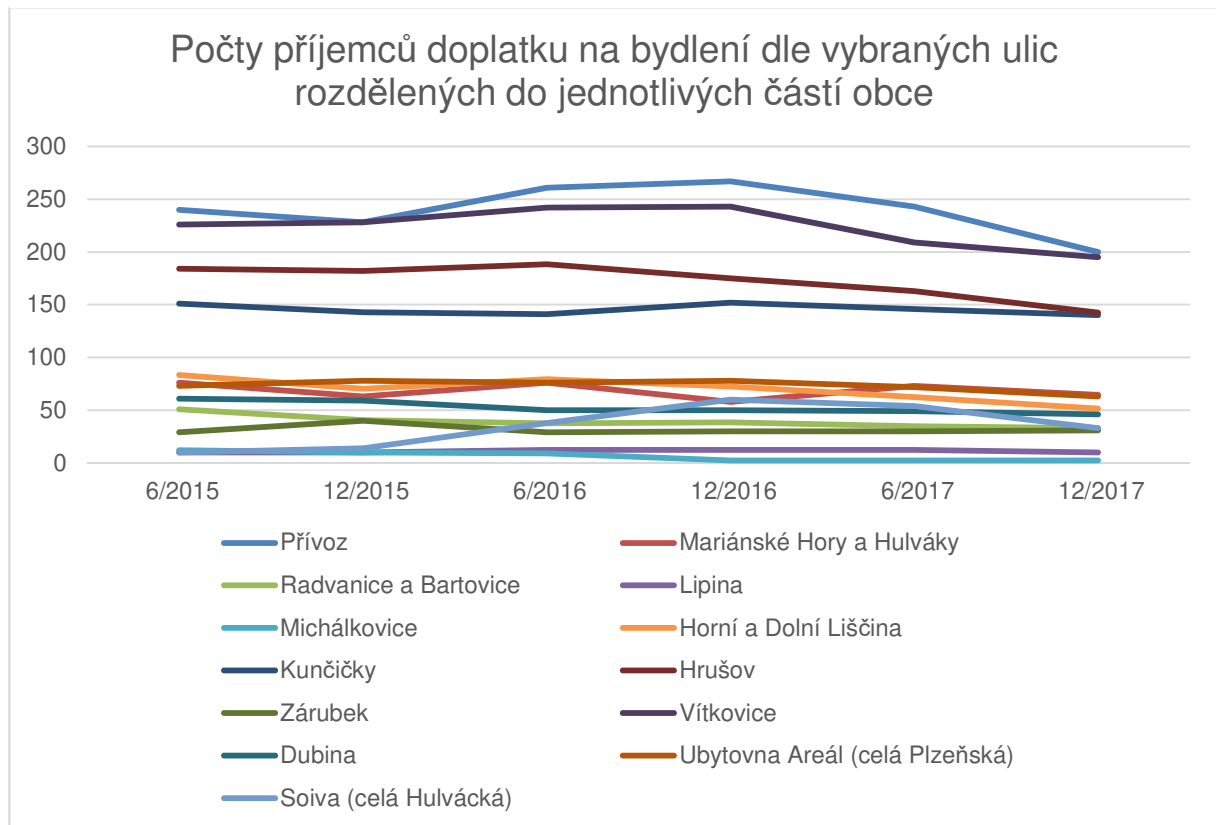
příjemcích doplatků na bydlení, příjemcích příspěvků na živobytí a uchazečích o zaměstnání v evidenci ÚP na konkrétních číslech popisných, zde znamená, že některé ulice přesahují z jedné části obce do druhé.

Následující tabulka, dále vyjádřená v grafu, ukazuje počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích (viz seznam výše) rozlišených dle jednotlivých částí obce.

Tabulka 8 Počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích rozdělených dle jednotlivých částí obce

	Přívaz	Mariánské Hory a Hulváky	Radvanice a Bartovice	Lipina	Michálkovice	Horní a Dolní Liščina	Kunčičky	Hrušov	Zárubek	Vítkovice	Dubina	Ubytovna Areál (celá Píseňská)	Soiva (celá Hulvácká)
6/2015	240	76	51	10	12	84	151	184	29	226	61	73	10
12/2015	228	63	41	10	10	71	143	182	40	228	59	78	14
6/2016	261	76	38	13	9	80	141	189	29	242	50	76	38
12/2016	267	58	39	13	3	73	152	175	30	243	50	78	60
6/2017	243	73	35	13	3	63	146	163	30	209	49	72	54
12/2017	200	65	33	10	3	52	140	143	31	195	46	63	33

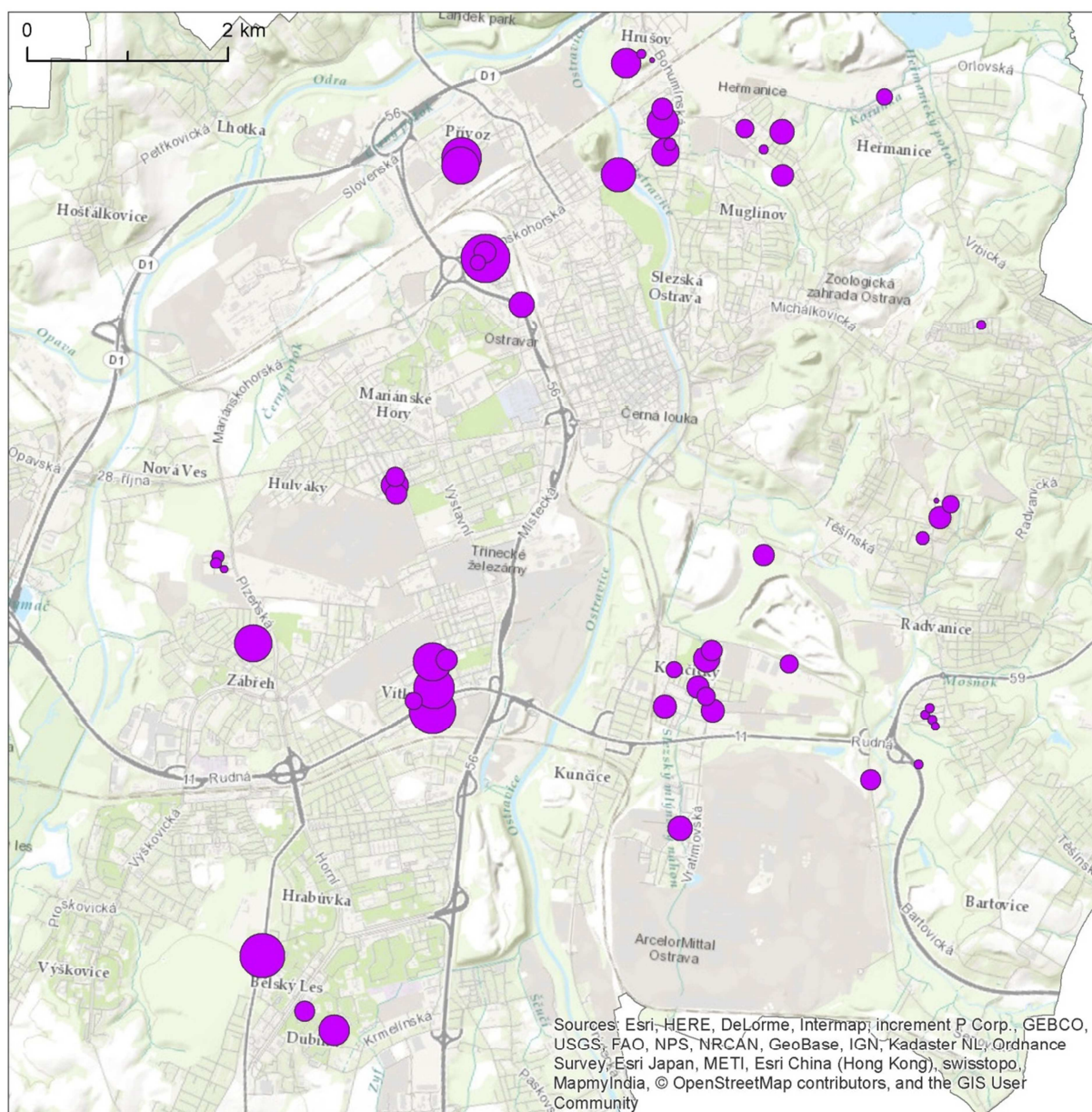
Graf 8 Počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích rozdělených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)

K nárůstu příjemců došlo ve střední části sledovaného období v části Přívóz. Následoval úbytek a závěrečný stav byl o 40 příjemců nižší než počáteční hodnota. Vývoj z Přívózu kopírovala i situace na sledovaných ulicích ve Vítkovicích, kde rovněž došlo k mírnému nárůstu ve středním období a v závěru došlo k úbytku, který vytvořil závěrečnou hodnotu o 31 nižší než počáteční. Nárůst nastal na adrese Hulvácká, kde se nachází ubytovna Soiva. Ke kulminaci následované snížením došlo v prosinci 2016. U všech ostatních lokalit lze pozorovat stagnaci a změny stavu spíše k celkovému úbytku příjemců.

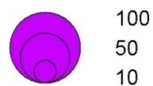

Obrázek 2 Počet příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 až 2017

Počet příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 až 2017

Průměrná roční hodnota

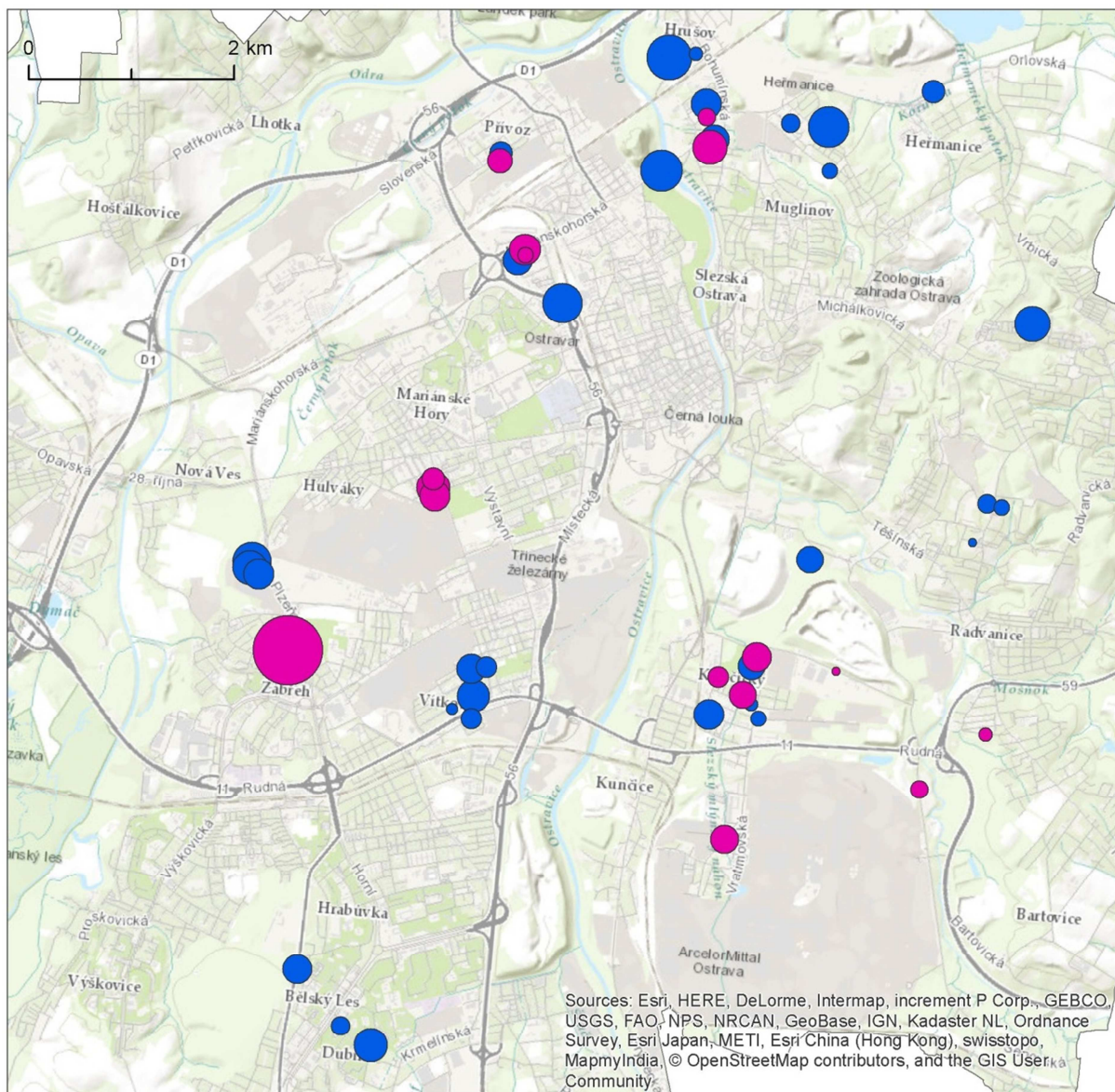

Mapa (výše) zpracovaná výzkumníky ASZ graficky znázorňuje počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 až 2017 přes průměrné roční hodnoty.¹⁰ Mapa vytváří v mnoho případech zdání, že jednotlivé lokality jsou jen velmi zřídka koncentrované. Zavádějící představa, kterou mapa způsobuje, je zapříčiněna délkou jednotlivých ulic a nemožností použít jednotlivá čísla popisná. Jinak řečeno, mapa často

¹⁰ Diagramy v této mapě nevyjadřují přesnou lokalizaci uchazečů o zaměstnání, ale pouze celkové údaje za celou ulici (podobně další mapy a data níže).

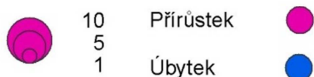
uvádí nejvyšší koncentrace příjemců doplatku na bydlení v jiných místech (resp. v jiných částech ulic), než jak je prokázal terénní výzkum. Fakticky jsou konkrétní čísla popisná/části ulic mnohem blíže sebe a vytváří kompaktnější celky, než jak je zaznačeno v mapě. Podobným způsobem se chovají i následující mapy.

Obrázek 3 Vývoj počtu příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Vývoj počtu příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Rozdíl mezi průměrnou hodnotou období (6/2015 až 6/2016) a (12/2016 až 12/2017)

Mapa výše znázorňuje přírůstky a úbytky počtu příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích mezi lety 2015 až 2017. Přírůstky jsou označeny purpurově a úbytky modře.

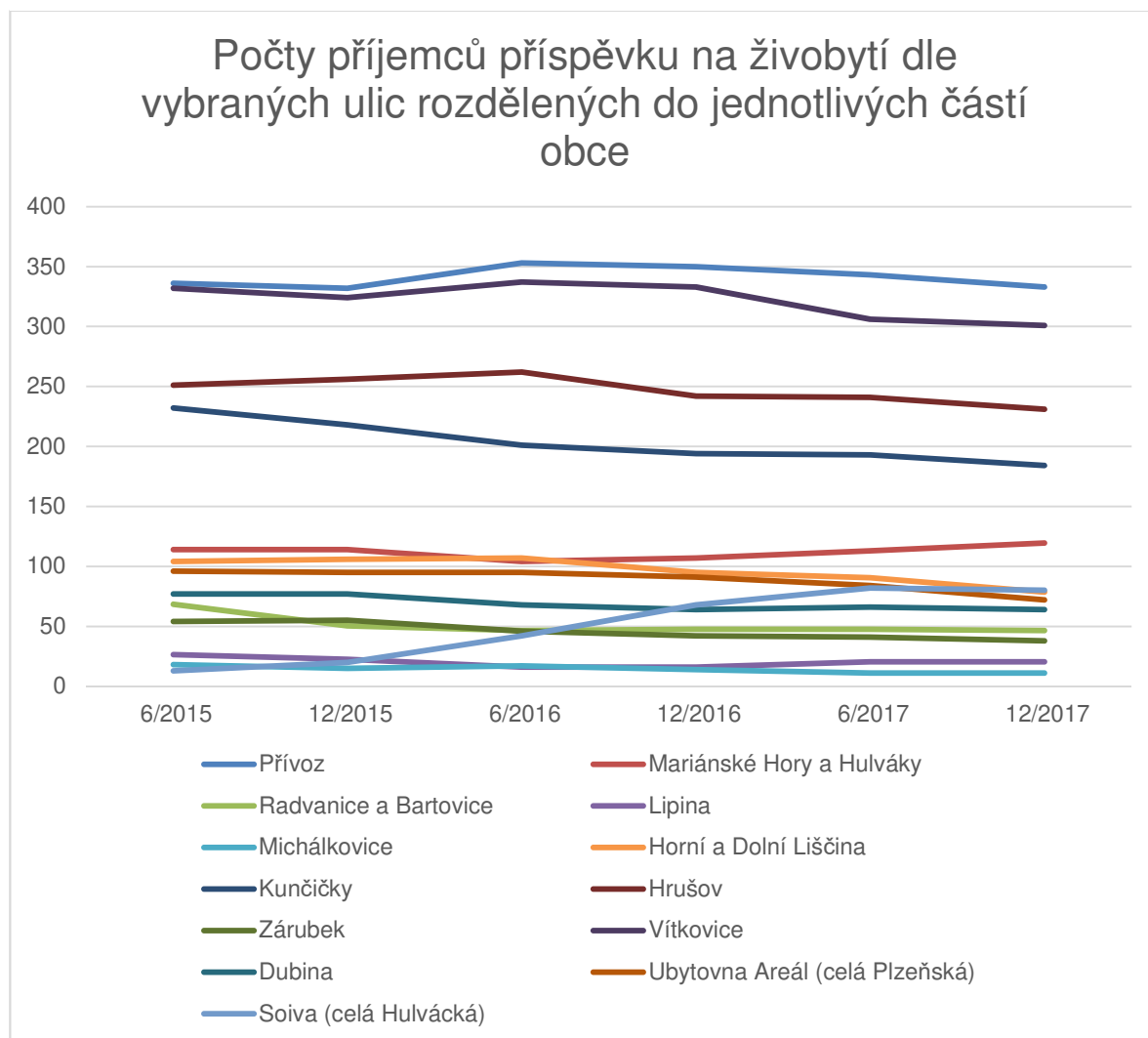
Nejzásadnější přírůstek je v mapě označen v místě ubytovny Soiva. Významnější přírůstky lze pozorovat i v městském obvodu Mariánské hory a Hulváky nebo Kuncičky. Úbytky a přírůstky se v mapě na jiných místech pohybují zejména v řádu jednotek příjemců.

Následující tabulka a graf znázorňují počty příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích (viz seznam výše) rozlišených dle jednotlivých částí obce.

Tabulka 9 Počty příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)

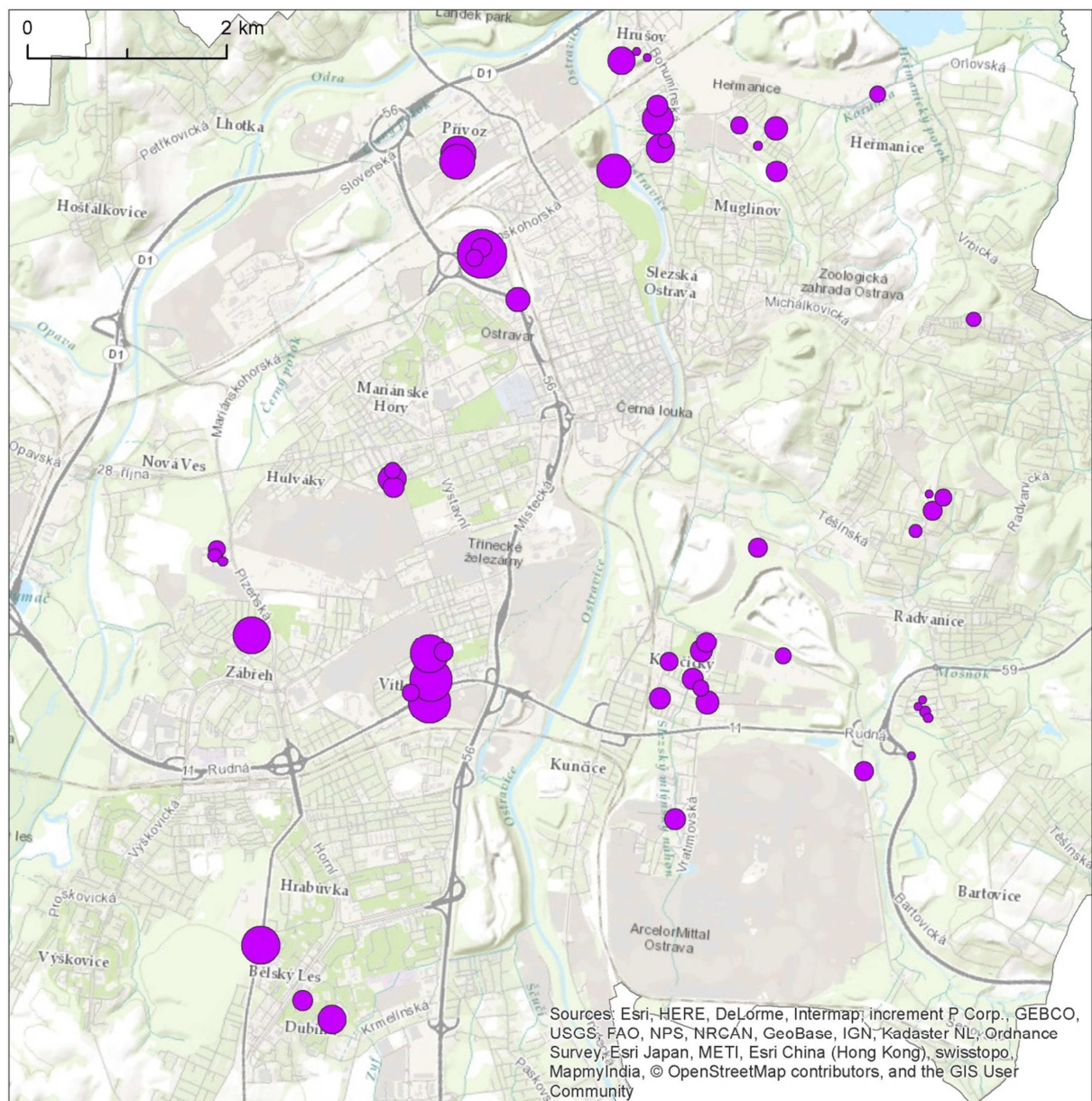
	Přívoz	Mariánské Hory a Hulváky	Radvanice a Bartovice	Lipina	Michálkovice	Horní a Dolní Liščina	Kuncičky	Hrušov	Zárubek	Vítkovice	Dubina	Ubytovna Areál (celá Píseňská)	Soiva (celá Hulvácká)
6/2015	336	114	69	27	18	104	232	251	54	332	77	96	13
12/2015	332	114	51	23	15	106	218	256	55	324	77	95	20
6/2016	353	104	47	16	17	107	201	262	46	337	68	95	42
12/2016	350	107	48	16	14	95	194	242	42	333	64	91	68
6/2017	343	113	48	21	11	91	193	241	41	306	66	84	82
12/2017	333	120	47	21	11	79	184	231	38	301	64	72	80

Graf 9 Počty příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)

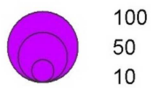
Podobně jako v případě doplatků na bydlení i v případě příspěvku na živobytí se nejvíce příjemců nachází v částech Přívóz a Vítkovice. Podobně jako v předcházejícím případě, i zde lze hovořit zejména o stagnaci jednotlivých počtů. Výjimku znovu tvoří ubytovna Soiva na Hulvácké, kde ve sledovaném období došlo ke zvýšení o 69 příjemců. K mírnému zvýšení došlo i ve čtvrti Mariánské hory a Hulváky – z počátečních 114 na konečných 120. Zjištění terénního výzkumu hovoří o kontinuálním a spíše vzrůstajícím pohybu obyvatel lokalit. Byl vnímán stálý příliv a odliv lidí, avšak celkové počty obyvatel zůstávaly bez výraznějších změn. Jinak řečeno, obecně v lokalitách probíhá proměna lidí, ale jejich počty, a především sociální struktura zůstávají zachovány.

Obrázek 4 Počet příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 a 2017

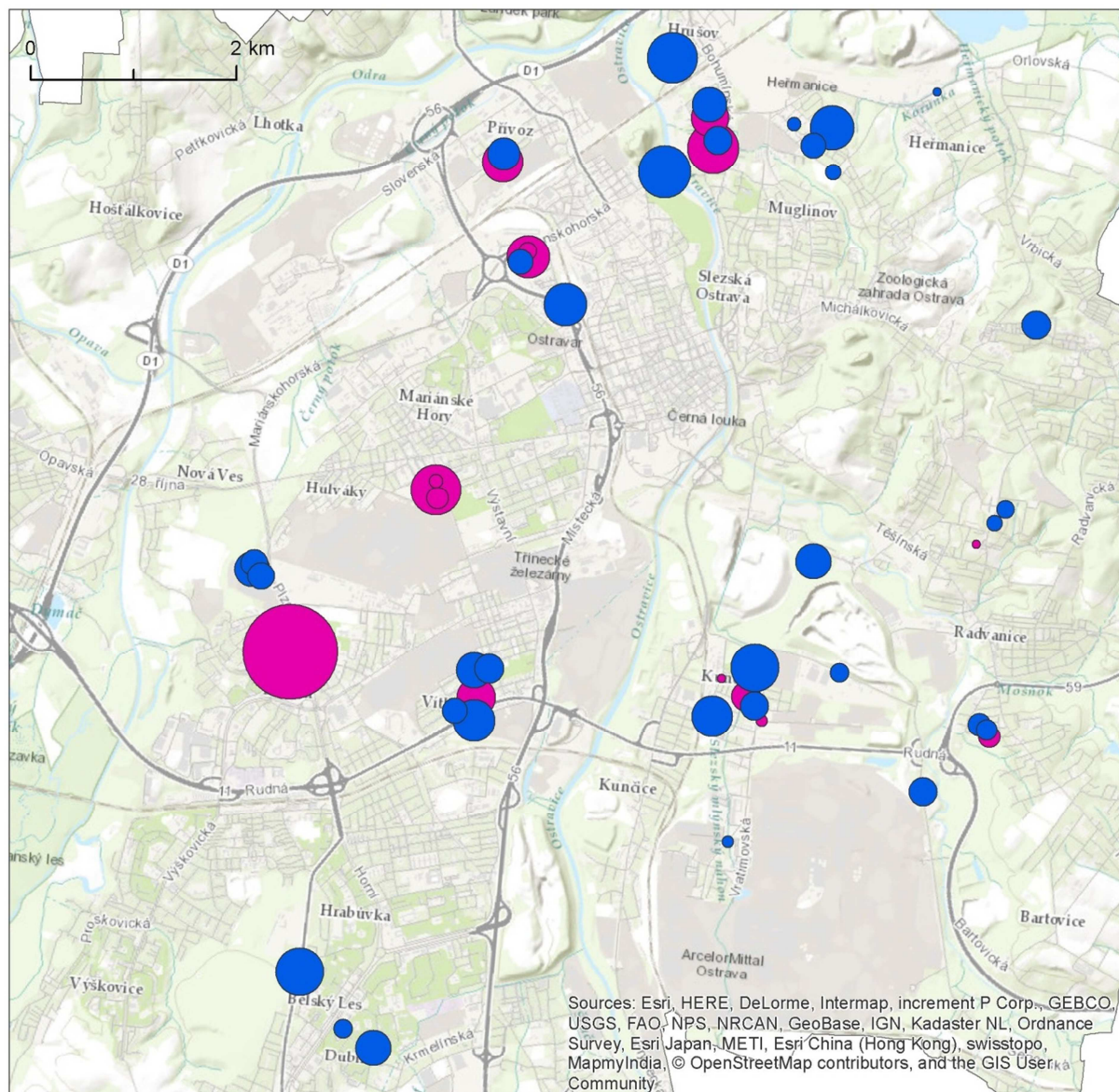
Počet příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 až 2017

Průměrná roční hodnota

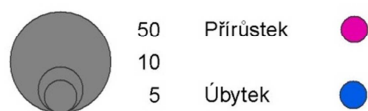
Vyšší počty příjemců příspěvku na živobytí se nachází ve Vítkovicích, v Hrušově a v okolí Hlavního nádraží Ostrava, konkrétně v oblasti Přední Přivoz a v ulicích Cihelní a Jílová.

Obrázek 5 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Rozdíl mezi průměrnou hodnotou období (6/2015 až 6/2016) a (12/2016 až 12/2017)

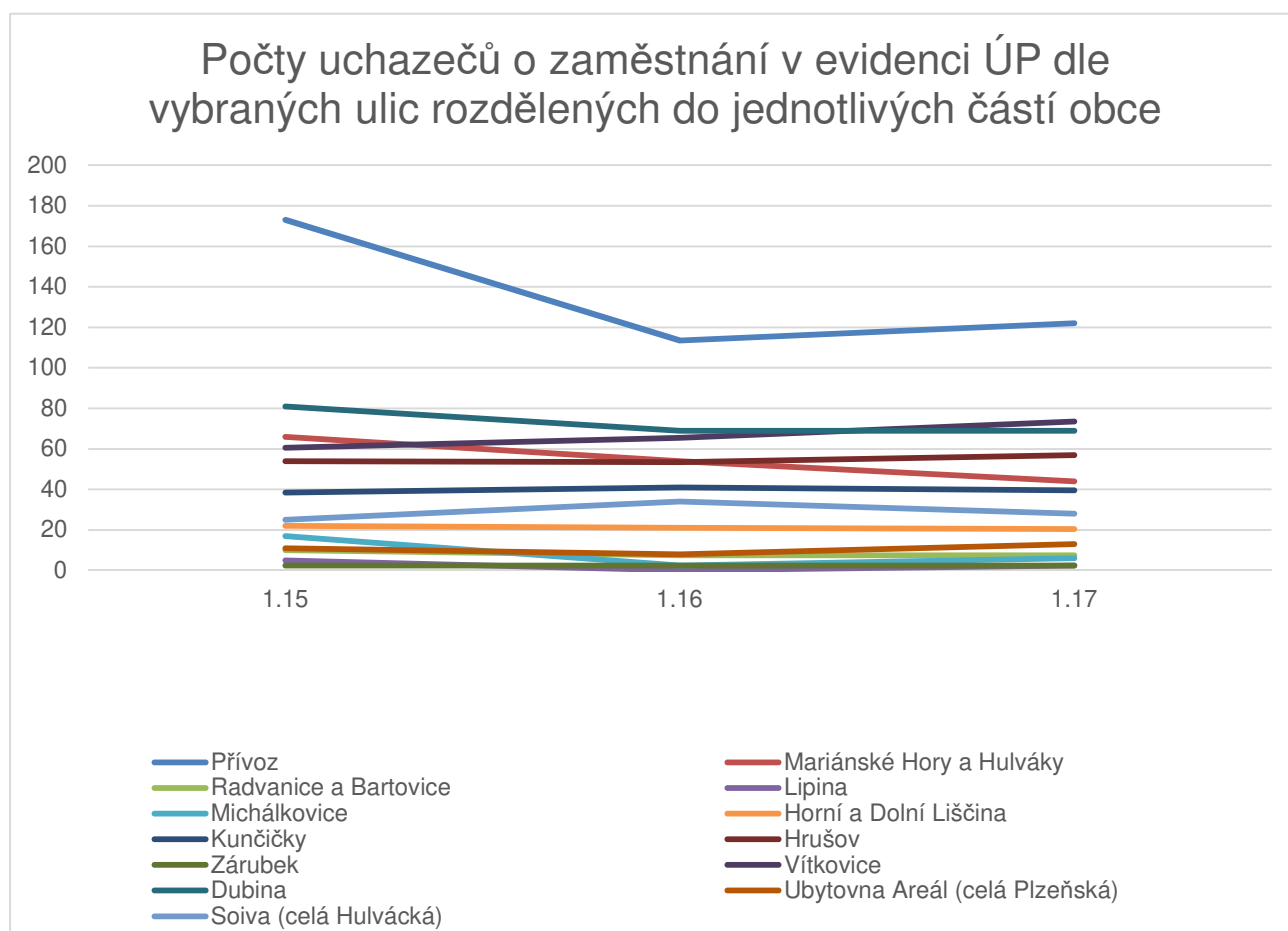
Vyšší přírůstky příjemců mapa lokalizuje v oblastech Předního Přívozu a okolí ulice Cihelní a Jílová, Předního Hrušova, osady Červený Kříž a na adrese Hulvácká č.p. 8, kde se nachází ubytovna Soiva.

Následující tabulka a graf ukazují počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích (viz seznam výše) rozlišených dle jednotlivých částí obce:

Tabulka 10 Počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)

	Přívoz	Mariánské Hory a Hulváky	Radvanice a Bartovice	Lipina	Michálkovice	Horní a Dolní Liščina	Kunčičky	Hrušov	Zárubek	Vítkovice	Dubina	Ubytovna Areál (celá Plzeňská)	Soiva (celá Hulvácká)
12/2015	173	66	10	5	17	22	39	54	3	61	81	11	25
12/2016	114	54	8	0	3	21	41	54	3	66	69	8	34
12/2017	122	44	8	3	6	21	40	57	3	74	69	13	28

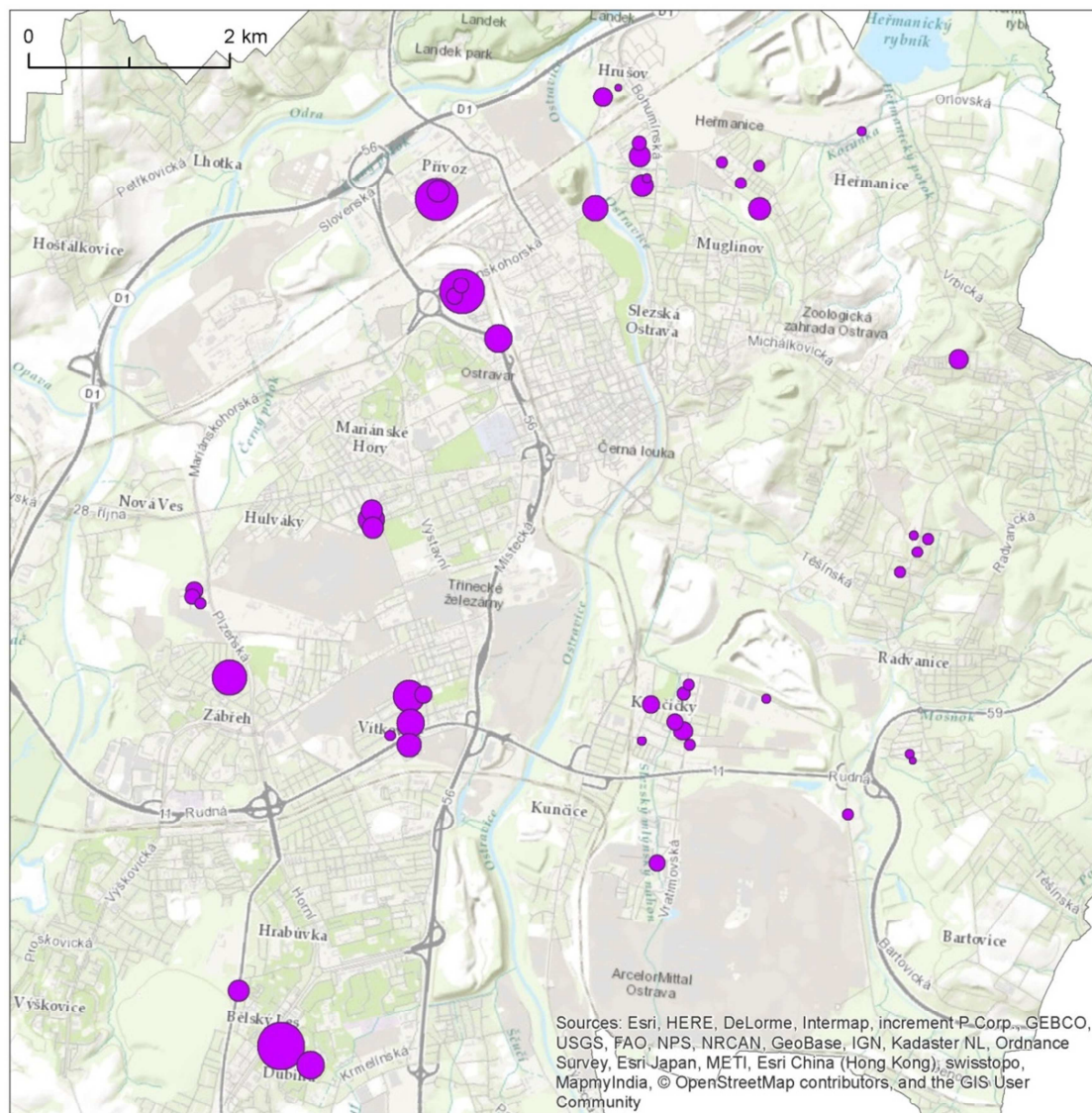
Graf 10 Počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)

Ve většině částí města Ostravy, kde se nacházely vybrané ulice, nedošlo k výraznějším změnám počtů uchazečů o zaměstnání. Jednalo se o malé statistické výkyvy, které lze ve sledovaném období označit za stagnaci. Výjimku tvoří pouze Ostrava-Přívoz, kde došlo k zásadnímu snížení počtu uchazečů ze 173 v prosinci 2015 na 114 v prosinci 2016 a k mírnému zvýšení na 122 v prosinci 2017.

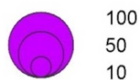
Mapa níže uvádí data o uchazečích o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích. Jedná se o průměrné roční hodnoty ze tří sledovaných let (12/2015, 12/2016 a 12/2017)

Obrázek 6 Počet uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2015 až 2017

Počet uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2015 až 2017

Průměrná roční hodnota

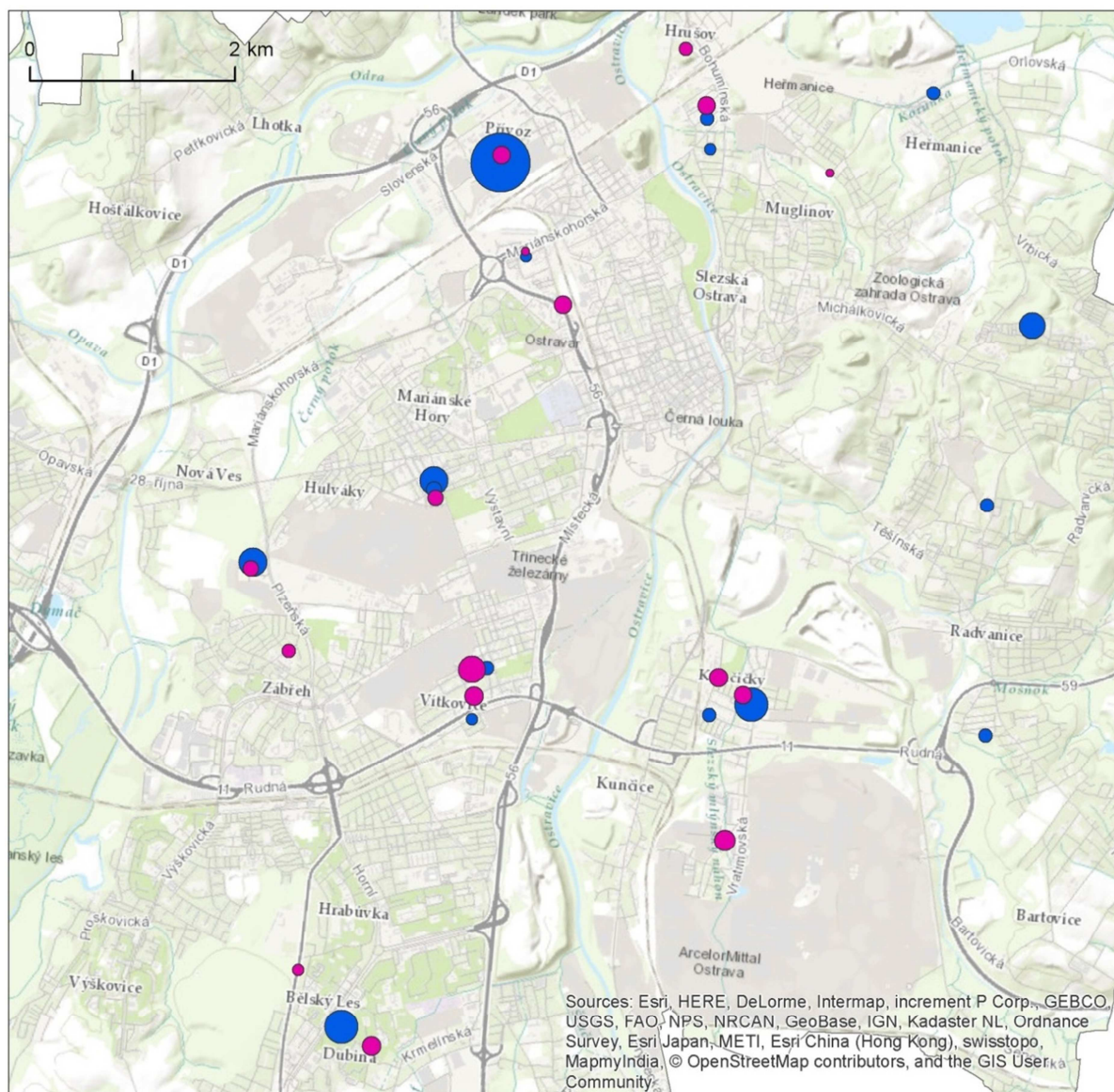

Diagramy v mapě v obrázku 6 vyjadřují průměry absolutních hodnot ve třech sledovaných obdobích. Vyšší koncentrace uchazečů lze pozorovat například v oblastech Vítkovic, Přívozu a ulic Cihelní/Jílová nebo na sídlišti Dubina¹¹ na jižním okraji mapy.

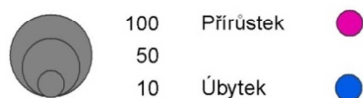
¹¹ Dubina je specifická panelovou zástavbou koncentrující řádově větší počty obyvatel vzhledem k ostatním zobrazeným lokalitám. Jakkoliv je přírůstek uchazečů o zaměstnání nezpochybnitelný, absolutní hodnoty tak mohou být ve srovnání zavádějící.

Obrázek 7 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017

Zásadní pokles mapa zaznamenává na severu v oblasti Ostrava-Přívoz.

Analýza současných počtů a vývoje počtů příjemců dávek hmotné nouze a uchazečů o zaměstnání na vybraných ulicích roztržděných dle jednotlivých částí města prokázala, že úbytky a přírůstky jsou relativně vyrovnané. Rovněž lze podpořit tvrzení o charakteru migrace mezi lokalitami, které dále rozvíjí terénní výzkum. Výjimkou je ubytovna Soiva, kde lze zaznamenat, vyjma přírůstků uchazečů o zaměstnání, vyšší přírůstky příjemců doplatku na bydlení i příspěvku na živobytí.

Hlavní témata a zjištění terénního výzkumu

Zde uvedená témata vycházejí z výpovědí respondentů ze všech navštívených lokalit v rámci terénního šetření – obyvatel i pracovníků NNO. Podnětů a informací bylo zaznamenáno mnohem více, níže je výčet těch, které se opakovaly či na sebe vzájemně odkazovaly. Přestože jde o subjektivní perspektivu, přikládáme jim z tohoto důvodu větší váhu, než izolovaným výpovědím.

- Stěhování obyvatel se děje především „z lokality do lokality“, tedy z jedné oblasti s vysokou koncentrací obyvatel nesoucí znaky sociálního vyloučení do druhé, a to především z důvodu absence dostupného bydlení (vysoké kauce a nájmy, nutnost splatit dluh po předchozím nájemníkovi, přetrvávající stereotypizace a rasismus), nebo potřeby zůstat v okolí příbuzných a známých či skrze *dohazování* nabídky dostupného bydlení v rámci širších sociálních sítí. Nedostupnost bytů je dále zapříčiněna vysokým zadlužením u velkých pronajímatelů bytů (Residomo), poskytovatelů energií (ČEZ, Innogy), nebo městského obvodu, což je fakticky vylučuje z volného přístupu na trh s bydlením.
- Opakující se vzorec stěhování zaznamenaný v rozhovorech spočíval v hledání a nalezení dostupného bytu mimo stávající lokalitu, který je však obtížné si udržet (na čemž se může podílet komplex důvodů od zadlužení, přes nedostatečné sociální kompetence až po potřebu blízkých rodinných/sociálních vazeb). Po několika málo měsících se stěhování opakuje, nežádka do původní (výchozí) lokality či dokonce do stejného bytu (pokud v něm nevznikl dluh).
- Zaznamenaný nárůst přistěhovalců ze Slovenska je široce sdílenou zkušeností zachycenou téměř ve všech navštívených lokalitách. Někdy jde o jednotlivce - dělníky (levnou pracovní sílu), jindy celé rodiny, ze zkušenosti NNO v některých případech i bez jakýchkoliv prostředků. Mezi dotazovanými jsme narazili na několik respondentů ze Slovenska, kteří většinou deklarovali, že sem přišli za partnerem/partnerkou.
- Fyzické chátrání bytů v lokalitách – v některých případech jsou byty dlouhodobě ponechávány neopravené, sdílené prostory v dezolátním a zdraví ohrožujícím stavu, což představuje vzhledem k velkému počtu přítomných dětí potenciálně značné bezpečnostní riziko.
- Starousedlíci (majoritní i Romové) jsou pod tlakem vystěhovat se s příchodem větších počtů sociálně slabých a znevýhodněných (často také Romů), kterým připisují hlavní podíl na *propadu* sousedství.
- Dostupnost nájemního bydlení je zvláště pro Romy velmi malá, často je jim nabízeno i několikanásobně vyšší nájemné za m², než je běžné/obecní, častěji jsou odmítáni paušálně. Starousedlíci jsou zase často ve věku, kdy už se z praktických důvodů stěhovat nechťejí, nebo jsou pro ně komerční nájmy nedostupné.
- Obyvatelé žijící v lokalitách, nebo v jejich sousedství, vnímají velmi citlivě proměny okolního prostředí do té doby, než koncentrace sociálních problémů/vyloučených osob přesáhne určitou kritickou mez – co do té doby bylo možné vnímat v podrobnostech, vztahovat ke konkrétním osobám/domácnostem a jejich situaci se poté rozměšluje v stereotypním vnímání, plošné paušalizaci a kategorickým soudům. Ve výpovědích pak zaznívá rezignace, pasivita a skepse.
- Některé z navštívených lokalit (např. Cihelní, nebo Kunčičky) měly mezi respondenty status *poslední volby před ubytovnou*, poukazujícího na kvalitativně odstupňované vnímání určitých adres a upřednostňování některých lokalit oproti jiným. Nízký status

plynul především ze zvyšující se koncentrace nově příchozích romských nájemníků/odchodu starousedlíků a polohy, respektive dostupnosti prvků základní občanské vybavenosti.

Konkrétní lokality

Následující podkapitoly popisují jednotlivé navštívené lokality, které v současnosti na území města existují.

Cihelní, Jílová, Spodní a Vaškova

Lokalita je izolovaná rychlostními silnicemi Mariánskohorská a Cihelní a železničním seřadištěm. Sestává z ulic Jílová, Vaškova, Spodní a Cihelní. V lokalitě se nachází ubytovny na ulici Jílová (č.p. 40 a 42), Cihelní (č.p. 81/I, 81/K, 67 a 87). Na ubytovně v Jílové ulici již nebydlí rodiny s dětmi, jako tomu bylo v minulosti, ale jednotlivci často ve starším dospělém věku a senioři. Ubytovny na Cihelní ulici jsou podle terénních pracovníků NNO plné, když pojaly většinu obyvatel zrušené ubytovny v Sadové ulici č.p. 12 (kromě č.p. 81/I/K, které by měly být až na několik málo rodin prázdné se záměrem přestavby na ubytovnu pro dělníky). Další skupování bytů soukromými majiteli pro následné pronajímání většinou Romům je podle místních respondentů vzrůstajícím trendem – v poslední době zaznamenávají větší počty příchozích Romů ze Slovenska. Odhadem dotazovaných obyvatel zde nájemníci zůstávají „*tak půl na půl – někteří jsou tu dlouhodobě, jako já, 7-8 let, nebo jen přes nějakou fušku, na týden, dva, nebo na 3-4 měsíce, než naskáčou dluhy...*“. Několik respondentů označilo zdejší bydlení za „*poslední možnost bydlet před bezdomovectvím*“. Vývoj v lokalitě popisují zdejší obyvatelé jako zhoršující se zhruba od roku 2014-2015 a spojují je s vystěhováním lokality Přednádraží (2012), jejíž obyvatelé se sem poté začali ve větším počtu stěhovat. Podle jejich slov „*tu před 3-4 lety bylo normální susedství, bylo tu hodně vašich, bílých, ale ty už se skoro všichni odstěhovali pryč, když to tu vidí*“; „*dřív jsme znali susedy, věděli jsem, kdo je kdo, ale teď už ne.*“. Stejný spouštěcí moment – vystěhování lokality Přednádraží (2012) popisují i ostatní dotazovaní aktéři a zasazují ho do širšího kontextu počátku stěhování nízkopříjmových obyvatel (většinou Romů) do dalších lokalit po celé Ostravě. V okolí domů (např. v Jílové ulici) vznikají divoké skládky, z nichž si podle respondentů někteří nájemníci zařizují byty a opakovaně zamořují susedství štěnicemi. Majitelé/pronajímatelé zdejších nemovitostí požadovali podle respondentů po nájemnících relativně vysoké nájemné (17-20 tisíc/měsíc za byt 1+1), které často vedlo k zadlužování nájemníků, následnému vystěhování a další migraci – v současnosti jsou již nájmy levnější. Popisují postupný propad celého susedství se zvyšujícími se počty romských obyvatel a stěžujíc si na velký počet dětí, které nemají v okolí adekvátní příležitosti k trávení volného času. Z tohoto důvodu zde od dubna 2018 provozuje v pilotním módu dětský klub organizace SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s.¹² a dvakrát v týdnu zde s dětmi pracuje organizace Don Bosco. Dlouhodobě zde byl přítomný problém s výrobou a distribucí drog, který se však již podle informací NNO podařilo vyřešit.

---

¹² Zatím nepanuje shoda na nositeli projektu zřízení NZDM v lokalitě (z fondu IROP), přestože poptávka je zjevná - za první měsíc přišlo cca 100 dětí (!), momentálně je to cca 30 denně.

Přední Přívoz: Palackého a Božkova

V této lokalitě rámované ulicemi Palackého a Božkova a přilehlým sousedstvím je cca 10 domů (Palackého) a 13 domů (Božkova) je taktéž vnímáno přistěhovávání lidí ze širšího okolí, nejen z Ostravy, ale i z okolních měst (Karviná, Bohumín), ale i ze Slovenska. Podle místně působící NNO zde však panuje víceméně setrvalá obydlenost odhadnutá na cca 300 osob, přičemž fluktuace nájemníků je poměrně častá při zachování sociální struktury (vyloučených) osob. Jde především o rodiny s dětmi – i zde byli zmíněni příchozí ze Slovenska, kteří jsou nezřídka v situaci akutního nedostatku základních potřeb, s majetkem v igelitových taškách. Velký počet zdejších domů působí prázdně, nebo v různých fázích rekonstrukce – většinovým vlastníkem je městský obvod, cca třetinu vlastní soukromníci. Na ulici Božkova 65 sídlí nízkoprahové zařízení pro děti a mládež organizace SPOLEČNĚ – JEKHEANE, o.p.s. a v ulici Palackého 25 provozuje obdobné zařízení Armáda Spásy v ČR, z.s.

Obrázek 8 Zahrádka mezi domy v ulici Božkova

Respondenti z lokality – matka se dvěma dětmi a svojí matkou uvedli, že se před několika málo měsíci přistěhovali z jiné části Ostravy, kde bydleli v bytě 1+1 bez vody, ale zde bydlí bratr jim dohodil uvolněný byt 3+1, kde bydlí i nadále (a jsou spokojeni).

Kolonie Bedřiška

Lokalita je rámovaná ulicemi Bedřišská, Jasinkova a Kordova a průmyslovým areálem Feron. Jde o soubor tzv. finských domků tvořících samostatný celek prostorově vymezený ulicí Plzeňská a železniční tratí. V důsledku technického stavu některých domů, zhoršené dostupnosti základní občanské vybavenosti, nebo v některých případech vyostřených sousedských vztahů zde aktuálně setrvává 99 lidí z původních 129 – podle informací místních respondentů se již cca 7 rodin odstěhovalo převážně do bytů soukromých vlastníků, např. bytů společnosti Residomo, z nichž již o cca 9 osobách vědí, že momentálně žijí na ubytovně. Záměrem městského obvodu je domy v celé lokalitě zbourat a pozemek revitalizovat¹³. Většina obyvatel má nájemní smlouvy garantované do konce roku 2018 s příslibem Úřadu městského obvodu individuálního jednání o náhradním bydlení, avšak patrný skepticismus respondentů pramenil z dosavadní zkušenosti (např. **rodina o 6 členech dostala od města náhradní byt 1+1**). Obyvatelé lokality se shodují na potřebě změnit její současný stav¹⁴, avšak mnozí z místních se odmítají stěhovat – někteří investovali vlastní zdroje do opravy domů (zateplení, střechy, okna, přístavěné místnosti), někteří mají nemovitosti a pozemky v osobním vlastnictví, přičemž čekají na záruky městského obvodu při odhadu ceny jejich majetku. Mezi časté bariéry v přístupu k obecnímu bydlení patří dluhy za nájemné vůči městskému obvodu, chybějící trvalé bydliště (v případě návratů osob a rodin ze zahraničí – UK) a neadekvátní nabídka velikostí dostupných bytů – často jde o velké rodiny s více dětmi a/nebo prarodiči. Druhou alternativou jsou byty společnosti Residomo, které zprvu uzavírá smlouvy na 1 měsíc, a které často pronajímá byty na vyloučením zasažených adresách (a tedy přispívá ke koncentraci sociálně znevýhodněných a slabých osob). Dotazované NNO vnímají místní prostředí finských domků se zahrádkami jako zajímavý model prokazující funkční budoucnost lokality.

Obrázek 9 Rekonstruovaný finský domek v lokalitě Bedřiška (foto: HN)

¹³ Viz např. tisková zpráva 1. místostarosty městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky z 8.2.2018 (<https://g.denik.cz/57/f1/20180208-bedrisku-v-budoucnu-mozna-cekaji-zmeny.pdf>)

¹⁴ Čemuž odpovídají probíhající komunitní aktivity (viz např. <http://bedriskaprezije.cz/>)

Sídliště Dubina – Antonína Poledníka

Informace o této lokalitě stavěla na údajně nejlevnějších cenách bytů na trhu, které skupují pronajímatelé za účelem pronájmu, často nízkopříjmovým nájemníkům a příjemcům dávek hmotné nouze (doplatku na bydlení). Přibližná lokalizace zahrnovala ulici Antonína Poledníka a domy/vchody za obchodním domem Albert (Horní ul. 71). Na místě byla respondenty označena ještě jedna adresa, respektive konkrétní dům (v majetku obce) na ulici Václava Košaře, kde se podle nich koncentrují problémoví obyvatelé, je zde velká fluktuace nájemníků a větší počet rodin s dětmi a Romů. Jde o 12 patrový panelový dům se čtyřmi bytovými jednotkami v každém patře. Ve výpovědích vzorku náhodně dotázaných nájemníků byly zmiňovány opakující se opravy společných prostor: „*vždycky to znova vymalujou, opraví výtahy, to se zase město stará... ale za chvíli je to zase jako předtím*“, nebo konflikty s konkrétními nájemníky/sousedy, spíše než celkově problémová, nebo zhoršující se situace. Jedna respondentka svou zkušenost shrnula větou: „*jsem tu už dlouho, byty jsou dobrý, ale kdybych věděla, jaký to tu je, nešla bych sem*“. Z hodnocení dalších respondentů ze sousedství se do okolí stěhuje více Romů, ale i majoritních nájemníků z celé Ostravy, pravděpodobně do bytů soukromých vlastníků – zmiňována byla jména velkých pronajímatelů působících po celé Ostravě. Na snížení pocitu bezpečí, nebo větších obratech v místní zastavárně (podle slov jejího majitele) tento vývoj vliv nemá. Respondenti však potvrdili informaci z Magistrátu města Ostravy o kumulaci problémů u nájemníků soustřeďujících se na adrese Horní 71, u kterých panuje podezření na užívání návykových látek a kteří se často zdržují na otevřeném prostranství před obchodním domem Albert, nebo navštěvují místní hernu.

Obrázek 10 Interiér obecního bytového domu na adrese Václava Košaře

Soiva – Hulvácká č.p. 8

Ubytovací komplex se nachází v rámci běžné zástavby místní části Zábřeh. Jedná se o bytový dům, kde je cca 63 ubytovacích jednotek zkolaudovaných na byty, zbytek je pronajímán v režimu ubytovny (cca 17 jednotek). Podle dotázaných respondentů jsou však

všechny byty pronajímány se smlouvou o ubytování, uzavíranou většinou na 1-3 měsíce. Podle odhadu obyvatel jsou zdejší kapacity cele naplněny. Místní obyvatelé zde podle vlastních slov mají přihlášené trvalé bydliště. Byty jsou velikosti 1+1 až 3+1, přičemž výše nájmu se odvozuje od počtu osob (viz tabulka).

Tabulka 11 Dispozice a ceny bytů na ubytovně Soiva

Dispozice bytu	Počet osob	Výše nájmu
1+1	-	9 000,-
3+1	-	16 000,-
2+1	4 osoby	16 000,-
1+1	5 osob	12 500,-
3+1	6 osob	19 000,-

Nezřídkou požadovaný nájem převyšuje výši doplatku na bydlení, lidé musejí nájem dorovnávat z příspěvku na živobytí či z jiných zdrojů, což vede k setrvávání ve faktické chudobě (jeden z respondentů vypočítal zbývající finance po zaplacení poplatků na 500,- na měsíc/os.). Podle výpovědí respondentů je zde většina nájemníků dlouhodobě (v řádu několika let) a bydlení jim vyhovuje, včetně striktně nastavených pravidel provozu – mimo jiné týkajících se dětí ve společných prostorách do 20h večer, povinnosti mít helmu na kole/bruslích a podobně. Porušování pravidel často vede k vypovězení smlouvy a má za následek stěhování obyvatel. V objektu je přítomná služebna městské policie i prostory místně působících NNO/poskytovatelů sociálních služeb.

Obrázek 11 Interiér objektu Soiva

Hlídky městské policie nesdílela žádné specifické problematické situace, kromě problémů vyvstávajících z koncentrace velkého počtu dětí a psů: „je tu docela klid – uvnitř si majitel

dělá pořádek sám...“. Jiný popis situace však vyplývá např. z komentářů obyvatel ze sousedství: „Cítíme se ohrožení. Obyvatelé z ubytovny jsou hluční, sprostí, drzí a přepadávají zejména děti a seniory.“¹⁵

Kunčičky – Vratimovská, Škrobálkova, Holvekova, Lihovarská, Pstruží, Nadační, Výhradní

Lokalita je rámovaná ulicemi Vratimovská, Škrobálkova, Holvekova a Lihovarská, v rámci kterých jde především o ulice Pstruží, Nadační a Výhradní. Zástavbu tvoří dvou až třípodlažní bytové domy se dvěma až třemi vchody. Byty v této lokalitě vlastní převážně společnost Residomo, větší počet bytů (cca 60 bytů) dále provozuje/podnájímá pobočka spolku Portavita – Zázemí a v menší míře DCHOO. Podle jejich výpovědi postupují ve spolupráci s Residomem, kdy po cca 2 „zkušebních“ letech v podnájemní smlouvě získávají obyvatelé řádnou nájemní smlouvu přímo u společnosti Residomo. Respondent – starousedlík z přilehlé ulice Bořivojova popisuje vývoj za posledních 20 let, kdy tu bydlely jen 2 romské rodiny. Za posledních 6 let jde podle jeho slov stav lokality dolů, protože se sem stěhuje víc Romů, než majoritních obyvatel. To je podle některých dotazovaných důsledkem působení NNO¹⁶. Další oslovení respondenti zde bydlí 2, 5 a 28 let, s technickým stavem bytů nemají problém a poukazují na levnější nájemné oproti ubytovně, kde jedna z respondentek platila za byt 1+1 13 000,-. Z několika výpovědí jsou Kunčičky vnímány jako „poslední možnost“ před bydlením na ubytovně, nebo po návratu z ní. Pracovníci DCHOO zaznamenali v poslední době vzrůstající odchod místních Romů do zahraničí (Anglie, Holandsko). Stěhování do lokality potvrzují i místní obyvatelé – především z ubytoven, ale i z jiných částí Ostravy (Michálkovice, Muglinov, dříve z ubytoven na Lešetínské a Čujkovově ul.). Na největší neklid vzpomínají místní obyvatelé cca 3-4 roky nazpět (2014-2015), kdy šlo především o situace zapříčiněné požíváním alkoholu, rušení nočního klidu a podobně, což je dáváno do kontextu vzrůstající romské populace v sousedství – „jsme tu bílí i černí, ale jsme rádi, že se tu nenastěhovali další černý, těch tu je čím dál víc“ doplňuje sousedka respondentky (z majoritního etnika), která se před nedávnem přistěhovala do bytu DCHOO.

V oblasti tzv. Osady míru dochází k postupné revitalizaci objektů s (nepotvrzeným) plánem ubytování pro zaměstnance místních provozů – starousedlíkům, kteří mají smlouvy uzavřené na dobu neurčitou, bývá nabízeno náhradní bydlení, ostatním nájemníkům s kratšími smlouvami a Romům to nabízeno není.

Zárubek – Zárubecká, Šenovská

Prostorově vyloučenou lokalitu, nacházející se mezi železničními a tramvajovými tratěmi, tvoří několik dvoupatrových domů, každý po 4 bytech na ulicích Šenovská a Zárubecká . V době mapování se zdály obydleny pouze 3 objekty, zbylé buďto působily prázdným dojmem, nebo se nacházely v nějaké fázi rekonstrukce – podle výpovědí respondentů byly domy čekající na rekonstrukci přeprořádány dalším společnostem, což celý proces jen zpomalovalo. Bydlí zde cca 8-9 rodin, včetně dětí - většinou starousedlíci.

---

¹⁵ Zdroj: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/problematicka-ubytovna-soiva-v-ostrave-sousedse-se-boji-a-chteji-poradek-20180420.html

¹⁶ Dlužno dodat, že NNO většinou nemají příliš možnost vybírat umístění spravovaných bytů.

Obrázek 12 Domy v lokalitě Zárubek

Vítkovice – Sirotčí, Erbenova, Nerudova, Tavičská, Zengrova

Jedna část lokality se rozkládá podél ulice Sirotčí (za železniční tratí) a je dále ohraničena ulicemi Rudná a Závodní a železničním nádražím Ostrava – Vítkovice. Nachází se zde

8 tříposchodových bytových domů v majetku statutárního města Ostravy pod správou městského obvodu Vítkovice, z nichž jeden slouží Charitě Ostrava jako azylový dům pro muže a noclehárna (Dům sv. Františka č.p. 41). V části zdejších bytů provozuje bydlení spojené se sociální službou společnost CENTROM, z.s. sídlící v č.p. 45.¹⁷ Oslovení respondenti odhadovali větší počet osob stěhujících se spíše z lokality do jiných částí Vítkovic či Ostravy, ačkoliv zaznamenávali i nově příchozí, často ze Slovenska - jeden z oslovených respondentů byl původem z Ružomberoku a přistěhoval se sem za přítelkyní.

Obrázek 13 Domy na ulici Sirotčí

Respondenti z majoritního sousedství blíže k ulici Tavičská hovořili o postupném propadu celé lokality z důvodu koncentrace Romů a zhoršování sousedských vztahů.

Druhá lokalita je rámována ulicemi Zengrova, Tavičská, Erbenova a Nerudova. Zástavbu tvoří směs přízemních rodinných domků a vícepodlažních bytových domů, které jsou součástí běžné zástavby. Majetková struktura je různorodá - od soukromých vlastníků až po objekty města. Respondenti se shodují v postupném zhoršování situace v posledních několika letech spojené s koncentrací romských rodin stěhujících se do nájemního bydlení. Většinou jde podle nich o lidi z bližšího okolí (Vítkovice, Přívoz, Kunčičky). Jeden z respondentů popisoval nedostupnost bydlení danou vysokými kaucemi, nájmami i stereotypizací romských uchazečů o bydlení – sám bydlel v Azylovém domě na Sirotčí ulici a má zažádáno o byt u DCHOO, ale nechtěl by se kvůli sociálním a rodinným vazbám stěhovat mimo lokalitu, kde momentálně není nic dostupné.

Přední a Zadní Hrušov – Pláničkova, Plechanovova, Olešní, Zemanská, Muglinovská, Riegrova, Verdiho

Lokalitu Přední Hrušov lze rozdělit na dvě lokality oddělené pomyslně Muglinovskou ulicí – sousedství ulic Olešní, Zemanská a Boční (označované také jako „čtvereček“) a dále domy

---

¹⁷ CENTROM z.s. má v lokalitě i nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - pořizovali objekt z IROP výzvy na sociální bydlení

na ulicích Plechanovova, Pláničkova a Keramická. Lokalitou v Zadním Hrušově rozumíme oblast mezi řekou Ostravicí, Bohumínskou ulicí a železniční tratí v okolí bývalého dolu Hubert, definovanou ulicemi Riegrova a Verdiho.

V oblasti „čtverečku“ jde o několik domů (cca 10 vchodů) ve vlastnictví společnosti Residomo – zatímco č.p. 13-15-17 jsou relativně stabilní, bydlí zde více starousedlíků a problémy se zde vyskytují v kontextu konkrétních jednotlivců/domácností, domy „naproti“ (č.p. 7, 9 a 11 a dále) byly respondenty popisovány jako „hrůza“, „ghetto“ a „ubytovna“ – dům je ve vlastnictví soukromého vlastníka. Zhoršení situace, nárůst incidentů rušení nočního klidu, užívání drog a častých výjezdů policie respondenti umísťují cca 2-3 roky nazpět. Přiliv nových nájemníků, který se zhoršením situace přímo souvisí, je pak popisují jako intenzívnější v posledním roce. Lidé sem přicházejí z různých částí Ostravy – z Přívozu, Vítkovic, Mariánských Hor a jde většinou o Romy. Tato homogenní koncentrace je mezi místními obyvateli vnímána jako zásadní problém. Byty jsou zde v dispozicích 2+1 a 4+1 za 8 500,-, respektive 11 500,- (navyšuje se podle počtu osob). Větší pohyb osob po okolí mělo za následek vystěhování třípodlažních obecních bytových domů na ulici Muglinovská č.p. 83 - 87, které jsou momentálně určeny k demolici.

Obrázek 14 Dům v ulici Olešní č.p. 7-11

Obrázek 15 Domy v lokalitě Přední Hrušov ("čtvereček")

V druhé části tvořené ulicemi Plechanovova a Pláničkova se nacházejí bytové domy – 4 objekty na ulici Plechanovova jsou v majetku města (podle informací respondentů se mají poslední dva objekty bourat) a zbývající budovy na ulicích Pláničkova a Keramická jsou v majetku různých soukromých vlastníků. Výpovědi místních respondentů se mírně rozcházejí v hodnocení míry přistěhovalectví do lokality – zatímco obyvatel domu č.p. 10 tvrdil, že se lidé stěhují spíše pryč (např. do Kunčiček), jiný respondent vyzdvihoval přistěhování rodin z bezprostředního okolí Hrušova (např. z ulice Riegrova), nebo z vybydlených domů č.p. 83 – 87 na Muglinovské ulici. Část těchto přistěhovaných nezůstává na dlouho a v řádu několika měsíců se stěhují jinam - při dotazu po důvodech

respondenti nejčastěji spekulovali o dluzích na nájmech a vypovězení smlouvy, nebo potřebě bližšího kontaktu s rodinou. Starousedlíci popisují postupnou proměnu skladby obyvatel směrem k převážně romským rodinám přistěhovaným v posledních letech, odchodem majoritních obyvatel do jiných částí Ostravy a proměnou lokální vlastnické struktury, kdy část rodinných domů kupují soukromníci pro firemní účely. Jako specificky zmiňovaná byla migrace slovenských Romů.

Obrázek 16 Dům č.p. 12 na ulici Plechanovova (obecní)

V oblasti Zadní Hrušov na ulici Riegrova a Verdiho je sociální a prostorové vyloučení velmi patrné. Čtyři bytové domy na ulici Riegrova a jeden na ulici Verdiho patří podle výpisu z katastru nemovitostí stejným vlastníkům. Na ulici Riegrova jde o 7 vchodů, přičemž obsazenost je značně proměnlivá – v č.p. 9 byly v době mapování obsazené jen 3 byty, v ostatních domech byla většina obydlená, avšak fluktuace nájemníků je podle respondentů značná. Respondentka z č.p. 43 napočítala za poslední měsíc 5 přistěhovaných rodin – dodává však, že většinou zde vydrží jen několik měsíců a vrátí se zpět, odkud přišli - často jde o blízké okolí (Muglinov, Žižkova ulice, Mexiko), nebo do Přívozu, Vítkovic či na některou z ubytoven (Liščina). Stejně tak se i místní pokoušejí najít si lepší bydlení, ale často se zase vrací zpět, protože nejsou schopni udržet si byt (platit nájem), zadluží se, nebo jim nevyhovuje sousedství a upřednostňují blízkost rodiny. Domy mají sice vyměňená plastová okna, fasáda a sdílené prostory jsou často ve značně havarijním stavu (především v domě č.p. 9). V přízemí zde býval podle obyvatel před cca 2-3 lety komunitní klub společnosti Vzájemné soužití o.p.s. (dětský vzdělávací klub Brouček), v současnosti jsou prostory prázdné.

Obrázek 17 Domy na ulici Riegrova

Objekt č.p. 7 na ulici Verdiho je již opuštěný a nikdo v něm trvale nežije, druhý objekt ve stejné ulici (viz obr. 13) již nestojí.

Obrázek 18 Prázdný dům na ulici Verdiho, druhý objekt (vpravo) již nestojí (zdroj: mapy.cz)

Červený Kříž

Původně hornická osada je tvořená 24 dvoupatrovými bytovými domy po 8 bytech mezi ulicemi Bílá, Cottonové a Hany Kvapilové. Ve zdejších 175 bytech většinou 1+1 (některé jsou spojené až do 4+1) žije již jen minimum starousedlíků, kteří buďto dožívají, nebo se stěhují jinam, mimo jiné i v souvislosti s probíhající rekonstrukcí celé lokality v důsledku jejího odprodeje soukromému vlastníkovi v roce 2015. I zde dochází ke krátkodobé migraci obyvatel a rodin s dětmi a část těchto příchozích zase po relativně krátké době odchází jinam. Na otázku odkud se sem noví nájemníci stěhují, respondenti odpovídali „odevšad“, „ze Slovenska¹⁸“, nebo jmenovali ostravské ubytovny (např. ubytovnu Žákovská 41). Shodovali se na zvyšujícím se počtu Romů, kteří se do lokality v posledních několika letech stěhují, i když i v minulosti byla lokalita převážně romská. V každém domě je podle respondentů nějaký byt prázdný, některé z domů jsou momentálně neobyvatelné v důsledku pokračujících rekonstrukcí. Místní obyvatelé si stěžují na nekoordinovaný postup prací, nedostatečně zabezpečené výkopové práce, či skladování odpadního materiálu volně v okolí domů, kde se pohybuje velký počet dětí.

Obrázek 19 Rekonstruovaný dům v osadě Červený Kříž

---

¹⁸ Podle jedné výpovědi se na rekonstrukcích mají podílet právě „levnější pracovní síly ze Slovenska“, byt' je slovenská minimální mzda srovnatelná, nebo vyšší, než v ČR.

Bydlení

Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 uvádí jako jeden z výrazných problémů nízkou kvalitu bytů v SVL. Zpráva rovněž upozorňuje na velmi složitou situaci na trhu s byty, zejména ve chvíli, kdy je potřeba byt získat.

Na území města Ostravy se dle dokumentu „Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy“ (str. 15) z roku 2017 nacházelo celkem 42 ubytovacích zařízení se schváleným provozním řádem a kapacitou 7 241 lůžek (data ÚP, stav k červnu 2017).¹⁹ Z toho bylo 5 zařízení (domov pro mládež, internát či ubytovna pro studenty) s kapacitou 370 míst určených pro studenty. Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 pracuje s podobnými počty ubytoven a uvádí, že zhruba polovina z tohoto počtu byly ubytovny, které poskytovaly ubytování rodinám s dětmi. Někteří majitelé ubytoven v roce 2017 investovali do rekonstrukcí a vybavení ubytoven, jiní, dle Zprávy o stavu romské menšiny, investovali do nákupu malometrážních bytů v SVL.

Reakcí na složitou situaci v oblasti bydlení je projekt „Koncepce bydlení a její pilotní ověření ve městě Ostrava“. V rámci tohoto projektu byla v roce 2017 vytvořena Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy, která byla přijata orgány města. V plánu je pilotáž sociálního bydlení ve 105 bytech na území šesti městských obvodů (v roce 2017 bylo zabydleno celkem 64 bytů osobami v bytové nouzi). Dle Zprávy o stavu romské menšiny bude do června 2019 vytvořen Akční plán k naplnění Koncepce sociálního bydlení.

Statutární město Ostrava v minulosti svěřilo správu bytového fondu daným městským obvodům a ve své vlastní správě si ponechalo jen velice malou část bytového fondu. Městské obvody velkou část fondu zprivatizovaly a nyní disponují velmi omezeným počtem bytů. Byty jsou přidělovány na základě podaných žádostí a výběrových řízení. Podmínky pro přidělení se v jednotlivých městských obvodech liší, většina však požaduje:

- Doložení pravidelného měsíčního příjmu ze zaměstnání žadatele
- Pravidelný měsíční příjem z dávek pomoci v hmotné nouzi se ve většině městských obvodů za příjem domácnosti nepokládá

Jak dodává Zpráva o stavu romské menšiny, nedostatek dostupného bydlení není problémem pouze Romů, ale i dalších skupin, například osob s nízkými příjmy, osob po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, nebo mladých dospělých po skončení ústavní výchovy.

Dle zprávy na území města v roce 2017 působilo celkem 8 organizací, které poskytovaly tzv. bydlení s doprovodným sociálním programem osobám sociálně vyloučeným a Romům. Za

---

¹⁹ Podrobný seznam ubytoven, včetně kapacit dle ubytovacích řádů, se nachází v dokumentu „Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy“ (str. 16 - 17), který lze vyhledat online http://socialnizaclenovani.ostrava.cz/wp-content/uploads/2017/11/FIN_Koncepce-socialniho-bydleni-SMO_logo.pdf

rok 2017 bylo takto pronajato celkem 453 bytů.²⁰ Zpráva rovněž upozorňuje na fakt, že se na území města Ostravy nachází většina azylových domů pouze pro jednotlivé skupiny – tzn. pouze pro ženy a matky s dětmi nebo muže. Pouze jeden azylový dům se stabilně naplněnou kapacitou poskytuje své služby pro celé rodiny s dětmi či otce s dětmi.

---

²⁰ Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy (str. 32) uvádí, že k 31. 5. 2017 na území města Ostravy působilo celkem 14 nestátních neziskových organizací, které poskytovaly tzv. bydlení s doprovodným sociálním programem osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým, případně osobám se zdravotním či duševním handicapem. Podle zmíněného dokumentu bylo do systému zapojeno celkem 540 bytů, ve kterých bylo ubytováno celkem 1411 osob.

Nezaměstnanost

Kapitola se zaměřuje na problémy spojené s nezaměstnaností a podává přehled o vývoji počtu nezaměstnaných v posledních letech.

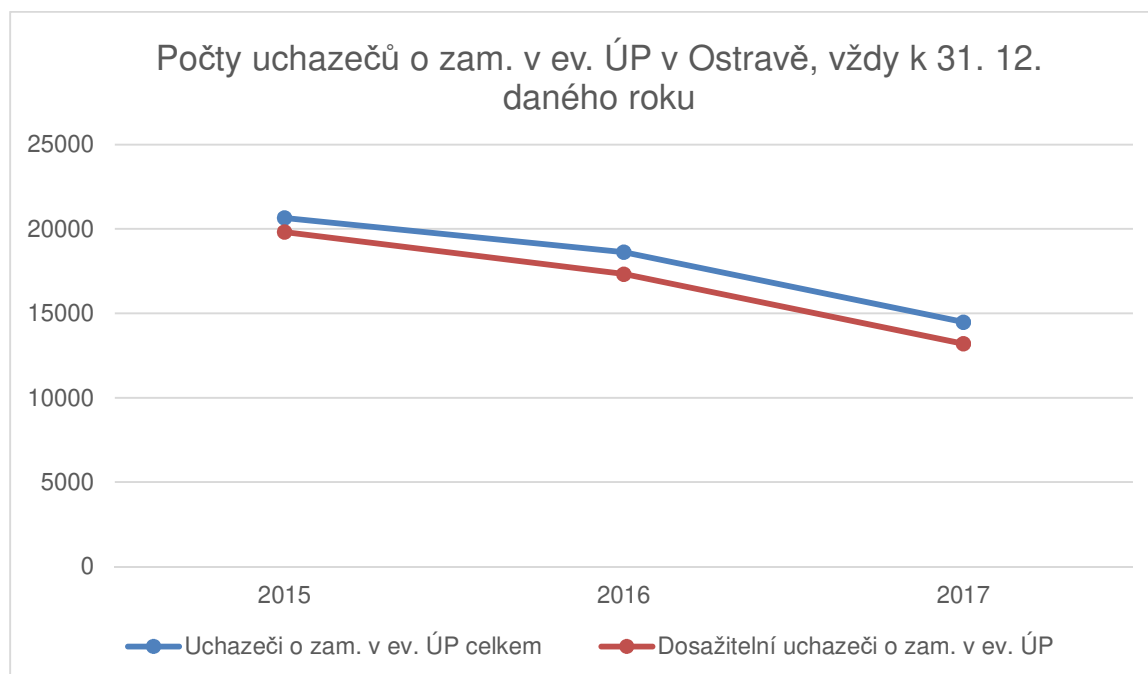
K 31. 12. 2017 bylo na území města Ostravy v evidenci ÚP celkem 13 208 dosažitelných uchazečů o zaměstnání. Podíl nezaměstnaných v Ostravě tak činil 6,85 %. O půl roku později, 30. 6. 2018, bylo na území města Ostravy v evidenci ÚP celkem 11 174 dosažitelných uchazečů o zaměstnání. Z toho 5701 tvořily ženy uchazečky. Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu Ostravy tak ke stejnému období činil 5,87 %. ÚP ve své evidenci registroval 4 889 volných pracovních míst.

Tabulka 12 Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v Ostravě (zdroj: ÚP)

	Uchazeči o zam. v ev. ÚP celkem	Dosažitelní uchazeči o zam. v ev. ÚP	Podíl uchazečů o zam. v ev. ÚP na obyv. Ostravy
31. 12. 2015	20 662	19 828	10,01 %
31. 12. 2016	18 626	17 328	8,87 %
31. 12. 2017	14 483	13 208	6,85 %

Jak ukazuje tabulka a graf níže, počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v Ostravě ve sledovaném období klesal. Od začátku do konce sledovaného období v evidenci ÚP ubylo celkem 6 179 uchazečů.

Graf 11 Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v Ostravě (zdroj: ÚP)

Snížení nezaměstnanosti v Ostravě mohlo zapříčinit mnoho různých faktorů. Zásadní příčinou zřejmě bude ekonomická konjunktura a s ní spojené celorepublikové trendy v oblasti zaměstnanosti, které kopíruje i situace v Ostravě. Rovněž se ale jedná i o lokální faktory, které podporují snižování nezaměstnanosti: Dlouhodobá a důsledná sociální práce

s obyvateli OZKSV, rozhodnutí na krajské a komunální úrovni, která pozitivně ovlivňují zaměstnavatele atp.

Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 poukazuje na některé problémy, které musí Romové, lidé označovaní za Romy a obyvatelé SVL překonávat. Dle zprávy se často jedná zejména o minimální předchozí pracovní zkušenosti, nízkou kvalifikaci (často pouze základní vzdělání), předlužení a s tím spojené exekuce, které lidem ubírají motivaci nastoupit do legálního zaměstnání. Motivující nejsou ani nízké mzdy. Zpráva tvrdí, že diskriminace Romů na trhu práce se v MSK vyskytuje.

Zpráva rovněž uvádí příklad dobré praxe v sociálním podniku na výrobu svačinek pro děti v základních školách, kde v roce 2017 úspěšně pracovaly 3 romské ženy ze SVL. Dobrou praxí mimo sociální podnikání je i zaměstnávání 5 romských žen v Dopravním podniku Ostrava, kde se věnují úklidu tramvají. Většina sociálních podniků ve městě je zaměřena především na zaměstnávání osob se zdravotním nebo duševním onemocněním.

Více o zaměstnanosti v konkrétních OZKSV se nachází v kapitole „Sociální vyloučení v kontextu města Ostravy“ tohoto dokumentu.

Bezpečnost

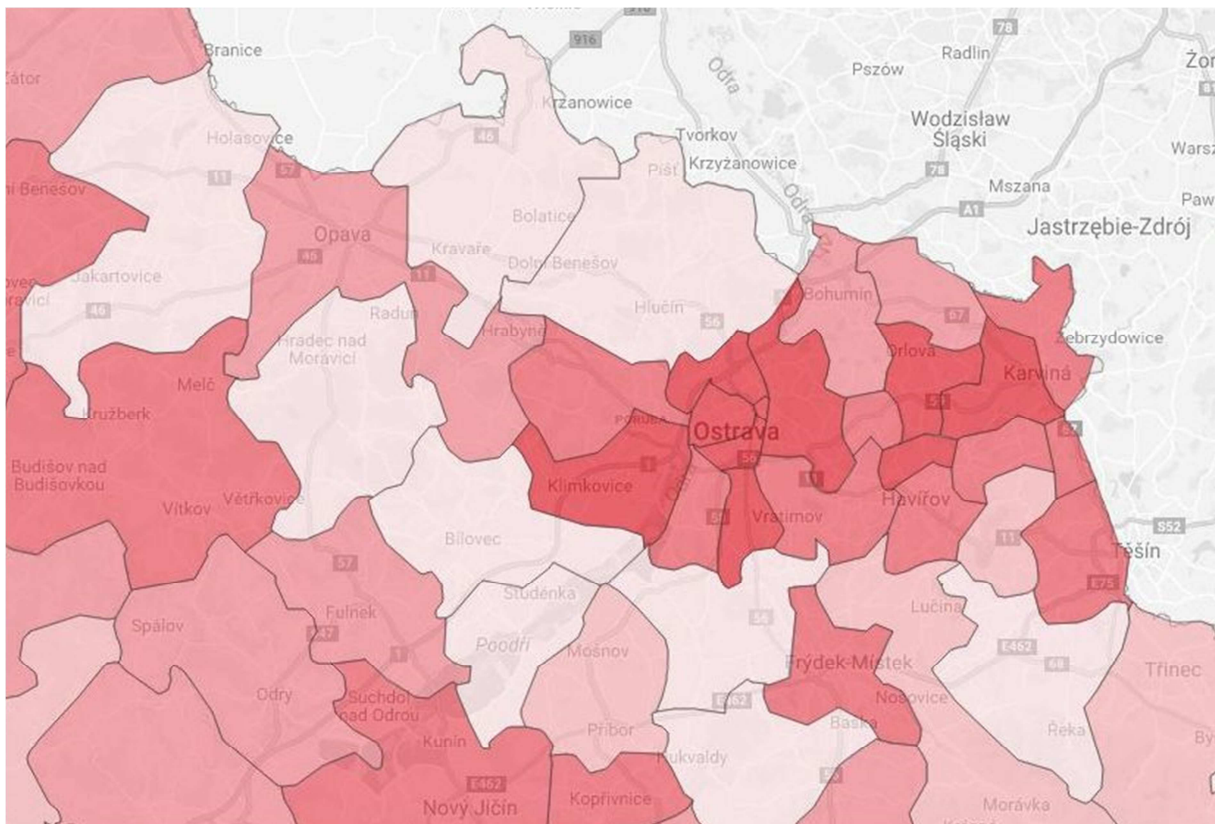
Tato kapitola se zabývá skladbou a vývojem kriminality na území města Ostravy.

Území města Ostravy je rozděleno do několika Obvodních oddělení Policie České republiky. Konkrétně se jedná o:

- Obvodní oddělení Hrabůvka
- Obvodní oddělení Mariánské Hory
- Obvodní oddělení Poruba 1
- Obvodní oddělení Poruba 2
- Obvodní oddělení Přívoz
- Obvodní oddělení Ostrava – střed
- Obvodní oddělení Vítkovice
- Obvodní oddělení Zábřeh
- Obvodní oddělení Slezská Ostrava

Ve výčtu není zmíněno Obvodní oddělení Vratimov, které sice spadá pod Městské ředitelství policie Ostrava, ale zároveň je samostatným městem.

Obrázek 20 Projekt Mapa kriminality poskytuje přehled o kriminalitě v jednotlivých obvodních odděleních

Mapa z projektu Mapa Kriminality²¹ (výše) ukazuje rozložení obvodních oddělení ve městě a hodnoty jednotlivých indexů kriminality vztahujících se k daným obvodním oddělením (tmavěji zbarvená území/obvodní oddělení v mapě vykazují vyšší hodnoty tzv. indexu kriminality). Určujícím je období od ledna do prosince 2017. Index kriminality vyjadřuje počet spáchaných trestných činů na 10 000 obyvatel.²²

Lze vidět, že Ostrava, podobně jako i jiná krajská města, se oproti městům v okolí potýká se zvýšenou kriminální činností. Podobné úrovně kriminality jako ve většině městských částí Ostravy eviduje Mapa kriminality pouze východně od města, například v blízké Karviné nebo Orlové, tedy ve větších městech zapojených do ostravské aglomerace.

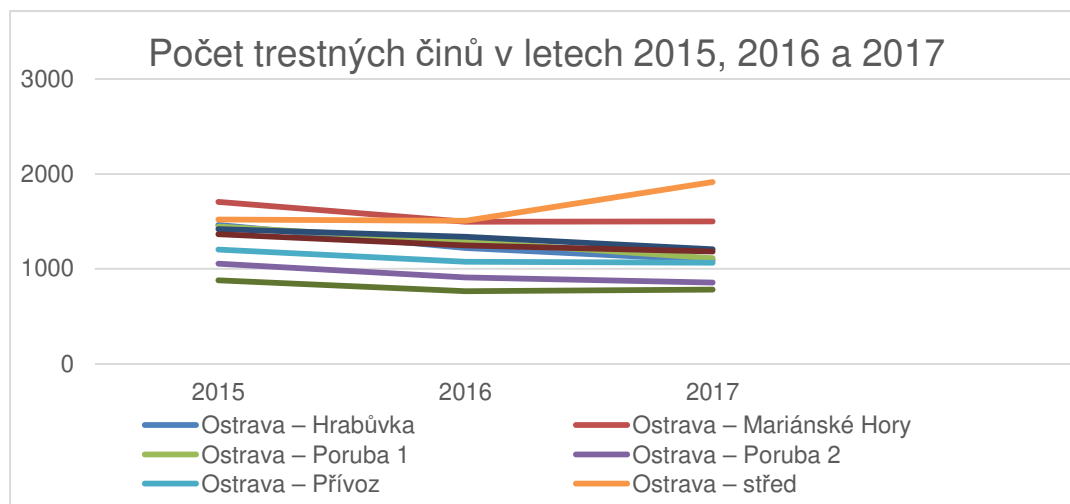
Následující tabulka ukazuje počet trestných činů v jednotlivých obvodních odděleních na území města Ostravy.

Tabulka 13 Počty trestných činů v jednotlivých obvodních odděleních na území města Ostravy mezi lety 2015 až 2017 (zdroj: Mapa kriminality)

	Hrabůvka	Mariánské Hory	Poruba 1	Poruba 2	Přívoz	Ostrava – střed	Vítkovice	Zábřeh	Slezská Ostrava
2015	1464	1707	1448	1056	1205	1521	1418	1367	880
2016	1219	1496	1291	911	1076	1508	1338	1249	766
2017	1093	1499	1114	856	1066	1916	1208	1182	781

Z tabulky výše vyplývá, že četnost kriminálních činů ve všech obvodních odděleních, s výjimkou Ostrava střed, spíše klesala nebo se udržovala na podobné úrovni. Ostrava střed je specifické obvodní oddělení, které pokrývá velmi malou oblast v nejužším centru města.

Graf 12 Počet trestných činů v letech 2015 až 2017 (zdroj: Mapa kriminality)

Graf výše přibližuje data z předchozí tabulky. Patrné je zde především zásadní snížení kriminální činnosti mezi lety 2015 a 2016 téměř ve všech obvodních odděleních.

²¹ Viz online <http://www.mapakriminality.cz>

²² Podrobnější metodologii a zdroje dat projektu Mapa kriminality lze najít online zde <http://www.mapakriminality.cz/o-aplikaci/#oAplikaciData>

Charakteristické je rovněž zastavení snižování kriminality a její mírný nárůst, nebo spíše stagnace v roce 2017.

Tabulka níže doplňuje počet trestných činů o zmíněné indexy kriminality v jednotlivých obvodních odděleních.

Tabulka 14 Indexy kriminality v jednotlivých obvodních odděleních (zdroj: Mapa kriminality)

	Hrabůvka	Mariánské Hory	Poruba 1	Poruba 2	Přívoz	Ostrava – střed	Vítkovice	Zábřeh	Slezská Ostrava
2015	347	600,5	283,8	224,5	543,5	2071,4	703,2	208,8	302,4
2016	288,9	526,2	253	193,6	485,3	2053,7	663,5	190,8	263,2
2017	259,1	527,3	218,3	182	480,8	2609,3	599,1	118,6	268,3

Tabulka výmluvně ukazuje limity indexu kriminality. V centrech velkých měst jsou počty bydlících nízké, ale počty osob, které se tam zdržují, naopak velmi vysoké, tím vzniká oproti ostatním částem města extrémně velké číslo indexu kriminality například právě v obvodním oddělení Ostrava - střed.

Na úrovni obecních samospráv spadá prevence kriminality nejen do kompetence policie, ale především obce. Bezpečnostní analýza Moravskoslezského kraje z roku 2017 uvádí, že v Ostravě se prevencí kriminality zabývá především Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Magistrátu města Ostravy. Od roku 2007 ve městě působí pracovní skupina prevence kriminality.

V rámci projektu „Posílení prevence kriminality v Ostravě prostřednictvím asistentů prevence kriminality a multidisciplinárního přístupu“ působí na území města Ostravy celkem 6 asistentů prevence kriminality.²³

---

²³ Viz online https://socialnizaclenovani.ostrava.cz/?page_id=220

Sociální služby a zdraví

Na území města Ostravy funguje Komunitní plánování, v rámci kterého fungují procesy zjišťování a vyhodnocování potřeb občanů.

Statutární město Ostrava se dle Zprávy o stavu romské menšiny v roce 2017 podílelo na financování sociálních služeb v SVL v celkovém finančním objemu 5.628.000,- Kč, jednalo se celkem o 18 sociálních služeb a 1 související aktivitu. Podporované služby jsou vypsány v převzaté tabulce níže.

Tabulka 15 Sociální služby finančně podpořené z rozpočtu SMO Ostrava (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)

Poskytovatel	Druh služby/aktivity	Místo poskytování služby
Armáda spásy v České republice, z.s.	NZDM	Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz
Bílý nosorožec, o.p.s.	SAS	Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky
CENTROM, z. s.	NZDM, SAS	Ostrava – Vítkovice, Ostrava - Radvanice
Diecézní charita ostravsko-opavská	NZDM, SAS	Slezská Ostrava (Michálkovice, Muglinov, Kunčičky)
Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva, z.s.	SAS, TP	Slezská Ostrava, Ostrava – Jih, Ostrava - Poruba
SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s.	NZDM, SAS, TP, SP	Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz, Ostrava - Poruba
Vzájemné soužití, o.p.s.	NZDM, TP, SP	Slezská Ostrava (Hrušov, Liščina, Zárubek), Moravská Ostrava a Přívoz

Níže uvedená tabulka převzatá ze Zprávy o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 obsahuje hlavní romské a proromské organizace působící v MSK a na území města Ostravy.

Tabulka 16 Hlavní romské a praromské organizace působící v MSK a na území města Ostravy (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)

Název	Sídlo	Územní působnost	Zaměření	Komentář (v případě potřeby)
Vzájemné soužití, o.p.s.	Bieblova 8, 702 00 Ostrava	Ostrava (zj. Slezská Ostrava, dílčí projekty mají působnost na území celého města)	Poskytovatel sociálních služeb (TP, SASRD, NZDM, OP) a dalších aktivit (např. vzdělávací projekt, projekt na podporu zaměstnanosti)	
SPOLEČNĚ-JEKHETANE, o.p.s.	U Tiskárny 3, 702 00 Ostrava	Ostrava (zj. Přívoz, Moravská Ostrava, Poruba)	Poskytovatel sociálních služeb (TP, SASRD, NZDM, OP) a dalších aktivit	
Centrom, z.s.	Sirotčí 45a, 703 00 Ostrava	Ostrava-Radvanice, Vítkovice	Poskytovatel sociálních služeb (TP, SASRD, NZDM) a dalších aktivit (zj. v oblasti bydlení s doprovodným sociálním programem)	
Bílý nosorožec, o.p.s.	Ladislava Ševčíka 26, 709 00 Ostrava	Ostrava-Mariánské Hory a Hulváky	Poskytovatel sociálních služeb (SASRD) a dalších aktivit (např. předškolní klub, sekundární prevence)	
S.T.O.P., o.p.s.	Trocnovská 6, 702 00 Ostrava	Ostrava	Dobrovolnická organizace zaměřující se na doučování dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí	
Salesiánské středisko Don Bosco	Vítkovická 28, 702 00 Ostrava	Ostrava	Volnočasové aktivity s dětmi ze sociálně vyloučených lokalit a příprava dětí do školy v terénu tzv. oratoř na ulici	
Armáda spásy v ČR	Palackého 25, 702 00 Ostrava	Ostrava (zj. Přívoz a Poruba)	Poskytovatel sociálních služeb (TP-prevence bezdomovectví, NZDM)	

Sociofactor s.r.o.	Daliborova 22, 709 00 Ostrava	Ostrava	Výzkumná a vzdělávací organizace, která realizovala mimo jiné rekvalifikační kurzy zaměřené na cílovou skupinu Romů ze SVL	
Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, o.p.s.	Ječná 7, 120 00 Praha	Prokešovo náměstí 3, 702 00 Ostrava	Poskytovatel sociálních služeb (SASRD, TP) a dalších aktivit	
Diecézní charita ostravsko-opavská (dále v textu DCHOO)	Kratochvílova 3, 702 00 Ostrava	Ostrava–Kunčičky + Muglínov	Poskytovatel sociálních služeb (SASRD, NZDM, OP) a dalších aktivit (např. předškolní klub)	
Charita Ostrava	Kořenského 17, 703 00 Ostrava	Ostrava	Poskytovatel sociálních služeb (NZDM, startovací byty)	
Beleza, o.s.	Skautská 34, 708 00 Ostrava	Ostrava-Poruba	Zajišťuje vzdělávací a volnočasové aktivity pro romské děti a mládež, realizuje předškolní klub	
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Jahnova 12, 709 00 Ostrava	Ostrava	Poskytovatel sociálních služeb (SASRD, DPC, AD) a dalších aktivit (např. předškolní klub, sociální bydlení)	
Romipen, z.s.	Skautská 435/8, 708 00 Ostrava	Ostrava	Zájmový spolek, který se snaží zejména pomoci Romům v oblasti bydlení.	Nově vzniklý spolek, který se zaměřuje na pomoc z velké části Romům na celém území Ostravy, nemá registrovanou sociální službu.
Asociace romských rodičů z.s.	Jílová 7, 702 00 Ostrava	Ostrava	Zájmový spolek, který se snaží na dobrovolnické bázi motivovat romské rodiče, aby své zkušenosti v oblasti vzdělávání dětí předali dalším zástupcům romské komunity	
Awen amenca	Jílová 7, 702 00 Ostrava	Ostrava	organizátoři romských komunit v Ostravě ve věci rovného přístupu romských dětí ke kvalitnímu vzdělávání	

Zpráva o stavu romské menšiny v MSK za rok 2017 zmiňuje problémy v dostupnosti zdravotní péče pro obyvatele SVL. Horší zdraví obyvatel SVL oproti obyvatelstvu mimo SVL je zapříčiněno mnoha různými činiteli. Od roku 2017 začaly dvě nestátní neziskové organizace realizovat projekty na podporu zdraví obyvatel SVL.

- CENTROM, z.s.
- Spolu pro rodinu, z.s.

Statutární město Ostrava také vytvořilo brožuru k tématu zdravotnictví, která obsahuje kontakty na všechny lékaře na území města.

Podle Zprávy o stavu romské menšiny v MSK z roku 2017 působili na území města Ostravy v roce 2017 celkem 4 romští poradci, kteří svou činnost vykonávali na 3,8 úvazku. V rámci statutárního města Ostravy je zapojen koordinátor sociálního začleňování do lokálního partnerství s ASZ. Jak dále uvádí Zpráva o stavu romské menšiny, vzhledem k velikosti Ostravy participuje na lokálním partnerství více pracovníků ze strany statutárního města Ostravy. Jedná se zejména o garanty tematických oblastí (bydlení, prevence rizikového chování, rodina a zdraví, vzdělávání a zaměstnanost) a o garanta Strategického plánu sociální začleňování Ostrava, 2015 – 2018.

Emancipace Romů na území města Ostravy

Zástupci romské menšiny se, dle Zprávy o stavu romské menšiny za rok 2017, pravidelně účastnili Komunitního plánování Ostrava, zejména pracovní skupiny Romské etnikum. Rovněž se účastnili v pracovních skupinách vytvořených ke spolupráci s ASZ a tzv. multidisciplinárních týmů (jsou zaměřené na problematiku prevence kriminality).

V roce 2017 nebyly na území města Ostravy zaznamenány žádné extremistické akce zaměřené proti Romům nebo romské integraci. Zpráva o stavu romské menšiny v MSK popisuje vztah mezi Romy a majoritní společností v roce 2017 v Ostravě obecně jako chladný.

V ostravské místní části Kunčičky působí lokální skupina Společná cesta. Vznikla na základě realizované komunitní práce v Kunčičkách a v současné době je reprezentativním a mandátním orgánem obyvatel této lokality.

Existuje Romská demokratická strana, která se neúspěšně ucházela o hlasy voličů v komunálních volbách v roce 2014.

Tabulka převzatá ze Zprávy o stavu romské menšiny v MSK popisuje významné romské akce konané na území kraje.

Tabulka 17 Významné romské akce konané na území kraje (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)

Datum	Místo	Pořadatel	Název akce	Typ akce	Komentář
24.02.2017	Vesnička soužití	Diecézní charita ostravsko-opavská	14. výroční ples Vesničky soužití	Ples	Účastníci z VS i okolí (50/50), velký zájem o akci
Duben /květen	KMO Vítkovice	Městská knihovna Vítkovice	Romský sen	Výstava	
Srpen			Den romského holocaustu	Vlajky na institucích	v rámci Ostravy za podpory Unie olašských Romů
11.11. 2017	Náměstí Sv. Čecha, Ostrava	Awen Amenca z.s., Asociace romských rodičů	happening a koncert populárních romských kapel a interpretů	Oblast vzdělávání, diskriminace ve vzdělávání, kulturní akce	
04.12.2017	Kulturní dům města Ostravy	Miroslav Červeňák ve spolupráci s NNO	Mikulášská nadílka	Akce pro romské děti s bohatým kulturním programem	

Zadluženost

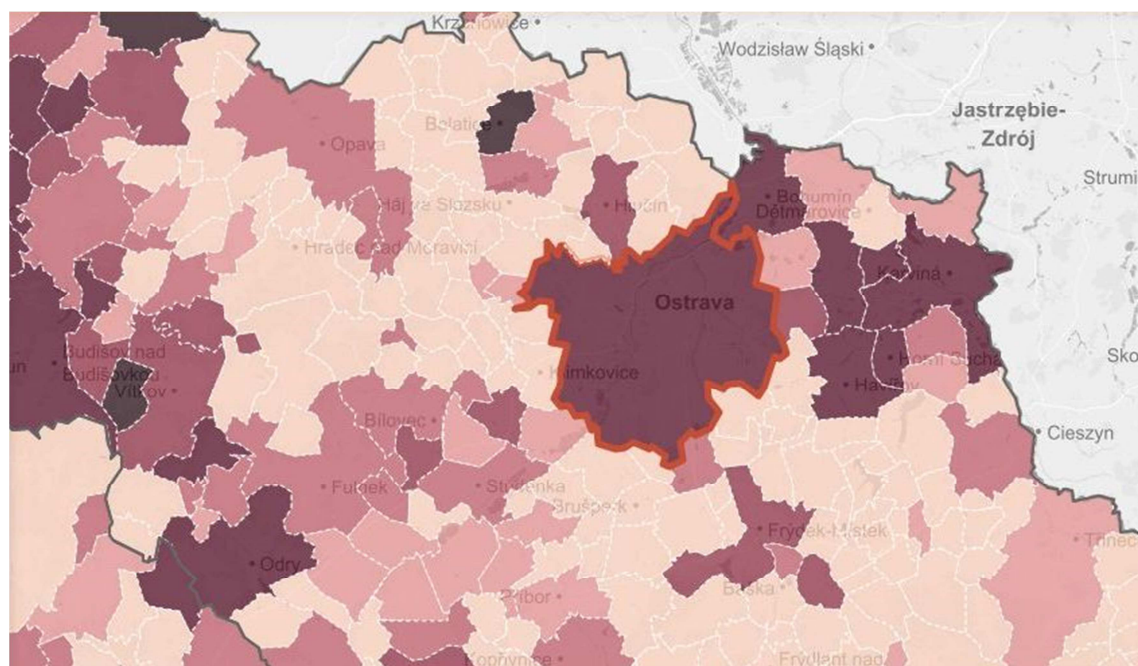
Kapitola se zabývá zadlužeností na území města Ostravy a daty z otevřených zdrojů popisuje problém dluhů v kontextu sociálního vyloučení.

Data z projektu Mapa exekucí za rok 2017 indikují zvýšenou míru exekucí ve městě.²⁴ Celkový počet osob v exekuci činil v roce 2017 3 591 a celkový počet exekucí 231 455. Procentuálně vyjádřený podíl osob v exekuci ve vztahu k počtu osob nad 15 let se pohyboval na hodnotě 14,38 % (za předpokladu 249 943 osob ve věku nad 15 let). Průměrně měla jedna osoba 6,4 exekucí a průměrná jistina exekucí činila 218 838 Kč na jednu osobu (medián 92 581 Kč).

Demografická struktura exekuovaných osob byla složena z 15 % lidí ve věku 18 až 29 let a 7 % seniorů nad 65 let věku. Zbytek exekuovaných, 78 %, tvořila věková skupina 30 až 64 let. Nebyly evidovány žádné exekuce u dětí ani mladistvých.

Nejvyšší podíl osob, 42 %, měl mezi 3 až 9 exekucemi. Následovali lidé s jednou exekucí s 24 % a lidé s 10 až 29 exekucemi s 22 %. 2 exekuce mělo 10 % lidí a podíl osob s 30 a více exekucemi se pohyboval na úrovni 1 %.

Obrázek 21 Graficky znázorněný podíl osob v exekuci v roce 2017 v regionu Ostravska, oranžově je vyznačené město Ostrava (zdroj: Mapa exekucí)

Obrázek výše zobrazuje situaci v širším regionu. Světlejší odstíny zobrazují obce s nižším počtem podílu osob v exekuci, a naopak temnější barvy vyznačují vyšší počty.²⁵ Lze vidět, že

²⁴ Viz online <http://mapaexekuci.cz/>

²⁵ Nejsvětlejší barva ukazuje obce s podílem osob v exekuci mezi 0,0 až 5,9 %, nejtemnější odstín vyznačuje obce s podílem osob v exekuci od 20 % výše, např. Bolatice, v mapě na severozápad od Ostravy.

Ostrava vykazuje vyšší podíl osob v exekuci. Situace je srovnatelná například v Bohumíně, Karviné nebo Havířově.

Meziroční změna počtu osob v exekuci mezi lety 2016 a 2017 v Ostravě činila 702 osob. Jednalo se o nárůst 2 %. Celkový podíl osob v exekuci se zvýšil o 0,28 %. Navzdory zmíněnému ale došlo ke snížení průměrného počtu exekucí na osobu z 6,7 na 6,4, a zároveň se snížil i celkový počet exekucí o 3969, tj. o 1,7 %.

Zdroje informací

- Analýza a řešení problematiky ubytoven na území statutárního města Ostrava v krátkodobém a dlouhodobé horizontu, Hruška a kolektiv 2013
- Bezpečnostní analýza Moravskoslezského kraje (aktualizace pro rok 2017), MSK 2017
- Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy, Město Ostrava 2017
- Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 – 2018, příloha 1. popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů; ASZ 2015
- Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 – 2018; ASZ 2015
- Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017, MSK 2018

Seznam obrázků

Obrázek 1 Přehled adres se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení	5
Obrázek 2 Počet příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 až 2017	24
Obrázek 3 Vývoj počtu příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017	25
Obrázek 4 Počet příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2016 a 2017	28
Obrázek 5 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017.....	29
Obrázek 6 Počet uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě v letech 2015 až 2017	31
Obrázek 7 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání ve vybraných ulicích v Ostravě mezi lety 2015 a 2017	32
Obrázek 8 Zahrádka mezi domy v ulici Božkova	35
Obrázek 9 Rekonstruovaný finský domek v lokalitě Bedřiška (foto: HN).....	36
Obrázek 10 Interiér obecního bytového domu na adrese Václava Košaře.....	37
Obrázek 11 Interiér objektu Soiva	38
Obrázek 12 Domy v lokalitě Zárubek.....	40
Obrázek 13 Domy na ulici Sirotčí	41
Obrázek 14 Dům v ulici Olešní č.p. 7-11	43
Obrázek 15 Domy v lokalitě Přední Hrušov ("čtvereček")	43
Obrázek 16 Dům č.p. 12 na ulici Plechanovova (obecní).....	44
Obrázek 17 Domy na ulici Riegrova	45
Obrázek 18 Prázdný dům na ulici Verdiho, druhý objekt (vpravo) již nestojí (zdroj: mapy.cz)	45
Obrázek 19 Rekonstruovaný dům v osadě Červený Kříž.....	46
Obrázek 20 Projekt Mapa kriminality poskytuje přehled o kriminalitě v jednotlivých obvodních odděleních.....	51
Obrázek 21 Graficky znázorněný podíl osob v exekuci v roce 2017 v regionu Ostravska, oranžově je vyznačené město Ostrava (zdroj: Mapa exekucí)	59

Seznam grafů

Graf 1 Celkové počty obyvatel Ostravy mezi lety 2013 až 2017 (zdroj: ČSÚ)	11
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel ve třech hlavních věkových kategoriích (zdroj: ČSÚ).....	12
Graf 3 Počty vyplacených příspěvků na živobytí na území města Ostravy (zdroj: ÚP).....	16
Graf 4 Vývoj počtů vyplacených doplatků na bydlení na území města Ostravy (zdroj: ÚP)...	17
Graf 5 Vývoj výplaty dávek mimořádné okamžité pomoci na území města Ostravy (zdroj: ÚP)	17
Graf 6 Vývoj počtu příjemců příspěvku na bydlení na území města Ostravy (zdroj: Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy)	19
Graf 7 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí a příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích (zdroj: ÚP).....	21
Graf 8 Počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích rozdělených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)	23
Graf 9 Počty příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)	27
Graf 10 Počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)	30
Graf 11 Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v Ostravě (zdroj: ÚP)	49
Graf 12 Počet trestných činů v letech 2015 až 2017 (zdroj: Mapa kriminality)	52

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel na území města Ostravy (zdroj: ČSÚ)	10
Tabulka 2 Vývoj počtu obyvatel města Ostravy ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ)	11
Tabulka 3 Počty sociálně vyloučených Romů v jednotlivých městských obvodech (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)	14
Tabulka 4 Počty vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi a spojené finanční výdaje (zdroj: ÚP).....	15
Tabulka 5 Vývoj počtu vyplacených příspěvků na bydlení (zdroj: Koncepce sociálního bydlení statutárního města Ostravy)	18
Tabulka 6 Vývoj počtu příjemců příspěvku na živobytí a příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích (zdroj: ÚP).....	20
Tabulka 7 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na vybraných ulicích (zdroj: ÚP)	21
Tabulka 8 Počty příjemců doplatku na bydlení ve vybraných ulicích rozdělených dle jednotlivých částí obce	22
Tabulka 9 Počty příjemců příspěvku na živobytí ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)	26
Tabulka 10 Počty uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve vybraných ulicích rozlišených dle jednotlivých částí obce (zdroj: ÚP)	30
Tabulka 11 Dispozice a ceny bytů na ubytovně Soiva	38
Tabulka 12 Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v Ostravě (zdroj: ÚP).....	49
Tabulka 13 Počty trestných činů v jednotlivých obvodních odděleních na území města Ostravy mezi lety 2015 až 2017 (zdroj: Mapa kriminality)	52
Tabulka 14 Indexy kriminality v jednotlivých obvodních odděleních (zdroj: Mapa kriminality)	53
Tabulka 15 Sociální služby finančně podpořené z rozpočtu SMO Ostrava (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)	54
Tabulka 16 Hlavní romské a proromské organizace působící v MSK a na území města Ostravy (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017)	55
Tabulka 17 Významné romské akce konané na území kraje (zdroj: Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2017).....	58

Použité zkratky

- ASZ – Agentura pro sociální začleňování
- ČSÚ – Český statistický úřad
- DCHOO – Diecézní charita ostravsko-opavská
- ESIF - Evropské strukturální a investiční fondy
- KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
- MSK – Moravskoslezský kraj
- ORP - Obec s rozšířenou působností
- OZKSV – Oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení
- SVL – Sociálně vyloučená lokalita
- ÚP – Úřad práce ČR
- ZSJ – Základní sídelní jednotka
- NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
- SAS – Sociálně aktivizační služba
- TP – Terénní programy
- SP – Sociální poradenství